

Okaka Amzazirrün Kla Yesu Kerriso Zonka Ne Kla Okaka Simzazilürr Ngaensingül Bóktan

Zon ini peba wató wialómórr, Zebedin siman olom, Zeimsün zonaret. Wa tüób ta Yesun darrü umulbain olom yarilürr. Zon ini peba aprrapórr ugón wialómórr, pail 95 nóma yarilürr Kerri-sion amtómól kakóm, Patmos kaodó (1:9). Ene tonarrdó Rrom king Yesun amkoman angun pamkolpam wirri müp nüliónónóp, zitulkus ibü ubi koke yarilürr Rrom king [ótökóm]. Wa Zon Patmos kaodó zirrapónórr, zitulkus Zon Morroal Bóktan Yesunkwata büdrrat yarilürr. Patmos 100 kilomita yarilürr Epesus wirri basirrdügab, Eisian Maludü, Eisia Maenor kugupidü. Epesus Zonón ngyaben basirr yarilürr. Patmos kao errkya Grris kanrrridüma akó Epesus Tórrki kanrrridüma.

Zon ini peba igósüm wialómórr, Yesun amkoman angun pamkolpam arüng bótanóm, karrkukus bórrangóm müp tonarrdó. Wa wialómórr ene dómdóm wirri gazirrankwata, [satania] sab Godpükü nóma gazirr yarile. Satania sab amkoman bangun pamkolpam wirrian müp alión yarile, a God sab ibüka tóba timam irrbüne, igósüm satani gaodó koke yarile ibü kolae bainüm. Dómdóm God sab satani dudu utut ine akó blaman oyaka nidi bóka bamgündako. Wa sab tüp akó pülpül küsil nine akó tóba pamkolpama sab ene küsil klamdó ngyaben

kwarile, bagürwómpükü akó paudüdü.

Ini peba igó ngarkwatódó wialómórróna, elklaza dandangabkwata. Blaman amkoman bangun pamkolpam gaodó kwarilürr ene bóktanan [küp amzyatóm], a ngibürr pamkolpam koke. Namba 7 wirri namba in pebadó. Ene namban küp módogá: *dudu*.

Ini Peban Bóktan Zono Módogako:

- A. Ngaensingül bóktan 1:1-8
 - 1. Ini pebankwata umulbain bóktan 1:1-3
 - 2. Tapaku bóktan Zonkagab 7 sosdó 1:4-8
- B. Nuszan kla Kerrisonkwata 1:9-20
- C. Yesu Kerrison bóktan 7 sosdó 2:1-3:22
- D. Kwitüm kingan mórran kla 4:1-5:14
 - 1. Godón kwitudü ótök 4:1-11
 - 2. Arrngamórrón peba akó Sip Kupo 5:1-14
- E. 7 Gus poko-e ngalaorrón sye 6:1-8:5
- F. 7 Mobolzan kla 8:6-11:19
- G. Kol, wirri attrórrzan kla, akó nurr lar 12-13
- H. Ngibürr pokoa tómbapón 14
- I. 7 Godón ngürsilpükü kübül 15-16
- J. Babilon 17:1-19:5
- K. Sip Kupoan alongalo kol amióg tóredó 19:6-10
- L. Nótó mórran yarilürr gabüpli os kwitudü 19:11-21
- M. Kerrison balngomól akó Godón balngomól 20:1-22:5
 - 1. Yesu sab 1,000 pailüm balngomól yarile 20:1-6
 - 2. Satanian dómdóm zóngang akó oya ut-ut ain 20:7-10
 - 3. Godón büdül zaz bain 20:11-15
 - 4. Küsil pülpül akó küsil tüp 21:1-8
 - 5. Küsil Zerrusalem 21:9-22:5

N. Dómdóm alakón bóktan 22:6-21

Ini Pebankwata Umulbain Bóktan

¹ Ini pebadó Yesu Kerriso barrón elklaza okaka azazinda, oya God ne kla iliónürr pupainüm tóba zaget pamkolpamidó, kari poko ne elklaza tómbapónóm kaindako. Yesu ini okaka azazirrún kla tóba [anerrudüma] zirrsapónórr tóba zaget pam Zonka. ² Zon ini elklaza blaman pupo ninóp, wa ne kla nósenóp akó arrkrrurr: Godón bóktan akó Yesu Kerriso ne amkoman bóktan pupo tinóp.

³ Bagürwóm watóke, [prropetan bóktan] opor ini pebadó wirribóka nótó bótangda, akó bagürwóm idipako, nidi arrkrrudako akó ene elklaza gangga arrbündako, ne kla wibalómorrónako ini pebadó. Zitulkus módoga, tonarra tugupurr kuri tübine.

Tapaku Bóktan Zonkagab 7 Sosdó

⁴ Ka, Zon, ini peba mórrag kótó wialómdóla 7 sosdó Eisia* Prrobin kugupidü.

Ka tóredóla, [gail tonarr] akó moboküpü paud sab yabüka asi ki namülam Godkagab, nótó yarilürr akó errkya nótóka akó sab nótó tame, akó ene 7 samudügab,[†] oya kingan mórran kla obzek kwata nidipako, ⁵ akó Yesu Kerrisokagab. Yesu amkoman moboküpi bóktan amgolda Godónkwata, wa ne kla nósenóp. God

* ^{1:4} Zonón tonarrdó, Eisia darrü prrobin yarilürr, Rrom kinga ne bwób alngomól yarilürr. Errkya ene poko Tórrki kanrridü pokoa, Eisia Maenor kugupidü. † ^{1:4} 7 samu: Ini dandanga Godón Samum zamngólda.

oya ngaen-gógópan irsümülürr büdüldügab,
akó wa ini tüpan king balngomólða.

Oya [moboküpdu ubij] mibükamóma akó wa
mibü [aurdü semanórr] mibiób kolae tonar-
rdögab tóbanóm óe-e. ⁶ Wa mibü kuri tinóp
king akó [prristüm] tóba Godónkü zagetóm, oya
Ab nótóke. Ini blaman zitulkusdü, pamkolpama
Yesun ngi wirri kwitüm ki emngyelnórre akó
oyaka arüng asi ki yarile metat-metat! [Amen].

⁷ Tübarrkrru! Wa pülpül pokopükü tótókda,
da sab blamanab ilküpa eserre,
enana oya nidi anóbóp,

akó blaman bwób-bwób pamkolpama ini
tüpdü sab oyabókamde yón gyaur korale
tibiób gumdüğab. Ó, amen!

⁸ [Lod] God bóktanda wagó, “Ka Alpa akó
Omegala,‡ nótó namülnürrü akó errkya nótókla
akó sab nótó tamo, Wirrian Arüng Nótókla.”

Nuszan Kla Kerrisonkwata

⁹ Ka, Zon, yabü zonaret, ka yabü kamadla müp
apadóm akó azid aengóm. Ka yenkümla Godón
Kingzan Balngomóldó akó ka yenkü karrkukus
zamngoldóla, mi Yesuka dabyórrünzanakla.
Kürü kaodó küngrinóp, ngi Patmos, zitulkus ka
Godón bóktan amgol namülnürrü akó Yesu ne
amkoman bóktan pupo bain yarilürr. ¹⁰ Lodón

1:7 Daniel 7:13; Metyu 20:34; Mak 13:26; Luk 21:27 **1:7** Zon
19:34, 37 **1:7** Zekarraea 12:10 ‡ **1:8** Alpa akó Omega, oya küp
móðóga: God blaman elklazab zitulkusa. Wa ngaen-gógópana
akó wa soloa. (Alpa Grrik alpabetan ngaen-gógópan ngi zitüla
akó omega dómdóm ngi zitüla.)

ngürrdü, § Godón Samua kürüka tübangrinürr akó wa kürü alngomól yarilürr. Da kólba kakota ka wirri bóktan bómgl arrkrrurrü, wamaka mobolzan klama* bónganda, ¹¹ igó bóktankü wagó, “[Arrngamórrón pebadó] wibalóm ma ne kla basendóla, da ini 7 sosdó zirrnápónónómke ini 7 wirri basirrdü: Epesus, Smórrna, Perrgamum, Tiatirra, Sarrdis, Piladelpia, akó Leiodisia.”

¹² Ka byalüngürrü tai asenóm kürüka nótó bóktan yarilürr. Da ka nóma byalüngürrü, ka 7 zyón klamab amngyal zitulkus nosenóp, [golde] tómbapórrón. ¹³ Ene 7 zyón klamab amngyal zitulkusab aodó, darrü olom yarilürr, wamaka pamkolpamab olome, kokrrapan mórrkenyórr baterrón tai kókó omkor, akó golde tónggapórrón sas[†] baterrón dalgüp ngarkwat. ¹⁴ Oya singüldü órrngóén kari gabüpli koke kwarilürr, gabüpli [sip] ngünzan ó akó gabüpli pülpül pokozan.[‡] Akó oya ilküp nis inzan namülnürri, wamaka ura wirri arüngi baebda. ¹⁵ Oya wapór nis brronzzan ongang bapón namülnürri, wirri ura adüngürrün. Oya gyagüpa igó bódean yarilürr, wamaka wirri naea ukwómpükü bókanda. ¹⁶ Wa 7 wimurr amorran yarilürr tóba tutul tangdó akó

§ **1:10** Lodón ngürr aprrapórr Sande yarilürr, zitulkus Yesun Sande ngürrdü irsümülürr. * **1:10** mobolzan kla, Mórrke-mórrke módoga: trumpet. † **1:13** sas beltzan mórrkenyórr pokoa. Mórrke-mórrke módoga: sash. **1:13** Daniel 7:13; 10:5 ‡ **1:14** pülpül pokó: Grrik bóktane snow wialómórróna. Gabüpli sip órrngóén akó snow [Zu pamkolpamab] ngayabendó kari gabüpli klam nis koke namülnürri.

oya taedógab nizan kwata zirrapórrón gazirr turrika§ burruan yarilürr. Oya obzeka igó ongang bapón yarilürr, wamaka abüsa wirri arüngi ongang bapónda.

¹⁷ Ka oya nóma eserró, ka oya wapór nisdü aupürrü büdül pamzan. Wa tóba tutul tang kürüka semngyelórr, da kürübóka wagó, "Gumgu! Ka Ngaen-gógópanla akó Solola. ¹⁸ Ka ene arról olom módogla! Ka büdül namülnürrü, a errkyá ma ka arrólóla mengrempükü. Ka gaodómla büdülan kwat akó büdülab bwóban* kwat tapakum.

¹⁹ "We ngarkwatódó, ene elklazabkwata ugó wibalóm, ma ne kla nósenónóma, errkyá ne klamko, akó ibü solkwat ne pokoa tómbapónórre. ²⁰ Ene anikürrün küp ene 7 wimurrabkwata, ma kürü tutul tangdó ne kla nósenónóma, akó ene 7 zyón klamab amngyel zitülkusabkwata, golde tómbapórrón, wa módogá: ene 7 wimurra ene 7 sosab anerrum bórrangdako, akó ene 7 zyón klamab amngyel zitülkusa ama ene 7 sosóm bórrangdako."

2

Yesun Bóktan Epesus Sos Pamkolpamdo

¹ Ene Oloma wata bóktalórr wagó, "Ini pokó wialóm Epesus sosan anerrudü:

"Ini bóktan oyakagaba, ene 7 wimurr nótó amorranda tóba tutul tangdó, akó nótó agólda

§ **1:16** nizan kwata zirrapórrón gazirr turrikwa Yesun bóktanbóka apónda. * **1:18** büdülab bwób, Grrik bóktane módogá: Hades.

ene 7 zyón klamab amngyet zitülkusab aodó, golde tómbapórrón.

² “ 'Ka umulóla yabü tórrmen, yabü wirri zaget, akó e metat karrkukus bórrangórrónakla. Ka umulóla, e kolae pamkolpam koke ok bain-dakla, akó e tai kuri nópókane tibiób [apostolbóka] nidi ngibasildako, a i wa we kla kokeako. Akó e igó poko esenarre wagó, i obae apostolako. ³ E metat piküpan karrkukus bórrangórrónakla, akó e kuri azid zwaengnórró kürü ngianbókamde, akó yabü genggorrama koke kuri sazebe kürü amkoman angundi.

⁴ “ 'A ka ma ini kla alzizi amaikdóla yabü aodó: ngaen-gógópan yabü [moboküpü ubi] wirri yarilürr kürüka, a errkyä ma tai wirri koke.

⁵ Gyagüpi amaikam e nólgbabi kuri tóbalókórró. Kolae tonarrdógar tübyalüngam kürüka, da we elklaza tómbapón kwarilün, e ngaen-gógópan ne poko olngolnórró. E ne yabiób kolae tonarrdógar koke nóma tübyalüngane kürüka, ka sab yabüka tamo ene zyón klaman amngyet zitülkus arruanóm tóba zamngól pabodógar.*

⁶ A darrü morroal poko ma, e we poko tónggapóndakla: e alzizi amanikdakla Niko-laosón[†] mamoan pamkolpama ne kolae tonarr

* **2:5** Ini opora aprrapórr we pokobóka apónda: Yesu sab ene sos zagetan kokean ngitine, ia sab ene amkoman bangun kolpam arngene, ta ia ngibürr kwata. † **2:6** Nikolaos Antiok basirr pam yarilürr. Ngaen-gógópan wa darrü sos alngomól pam yarilürr (Apostolab Tórrmen 6:5). Solodó oya gyagüpitótóka ma byalüngürr: oyaka obae god [ótók] tai yarilürr akó kol a pam góómól ta kekam yarilürr oyaka. Oya mamoan pamkolpam kopo asi koralórr.

alngóndako, ka ta ne kla alzizi amanikdóla.

⁷ “Güblang ne noane, wa ki turrkrru, Godón Samua ne poko bóktanda blaman sosdó.

“Kolae nótó [ut-ut aindal], ka sab oya dümdüm ekyeno nugup ngórr alom ene arról gail nugupdügab, Godón Agurr Apapdó[‡] ne klamse.”

Yesun Bóktan Smórrna Sos Pamkolpamdó

⁸ “Ini poko wialóm Smórrna sosan anerrudü:

“Ini bóktan oyakagaba, Ngaen-gógópan akó Solodó nótóke, nótó narrótókórr akó büdüldügab arróldó nótó türsümülürr.

⁹ “Ka umulóla yabü müp aengbóka akó e elklaza-koke pamkolpamakla - a e ma kari mórrrel pamkolpam kokeakla samuan ngarkwatódó! Ka umulóla i yabükwata ne obae bóktan alióndako panzedó, nidi bóktandako wagó, “Ki Zu pamkolpamakla,” a i go amkoman Zu pamkolpam kokeako. I go [satanian] pamkolpamko. ¹⁰ E gumgu e laró azid aengóm kaindakla. Tübarrkrru, [debóla] yabü ngibürr tümün müótüdü arrbünum kainda yabü amkoman bangun apókóm, akó e sab 10 ngürrüm wirri müpdü kwarilo. Kürü amkoman kangulam, enana pamkolpama yabü büdülpümpükü akrranóm nóma nangónorré kürü amkoman angundügabi, akó ka sab yabü ene [ngarkwat-koke arról] müóngdur nókyenónómo.

[‡] 2:7 Godón Agurr Apap, Mórrke-mórrke módoga: paradise. Ini pokodó wa Küsil Zerrusalembóka apónda. 2:7 Bwób Zitüł 2:9; Okaka Amzazirrún Kla 22:2, 14

11 “ ‘Güblang ne noane, wa ki turrkrru, Godón Samua ne pokó bóktanda blaman sosdó.

“ ‘Kolae nótó ut-ut ainda, sab nis ngim büdüla§ oya azid kokean ekyene.’ ”

Yesun Bóktan Perrgamum Sos Pamkolpamdo

12 “Ini pokó wialóm Perrgamum sosan anerrudü:

“ ‘Ini bóktan oyakagaba, ene nizan kwata zirrapórrón gazirr turrik noane.

13 “ ‘Ka umulóla e ne ngyabendakla, satania kingzan wirri arüngi pamkolpam ne balngomólda.* A e ma yabiób amkoman bangun kürükä zürük amorrandakla. E yabiób amkoman bangun kürükä koke nalpinarre, enana i Antipasón büdüldü ingrinóp, pamkolpam kürükwata nótó nüzazilóp amkoman moboküpi. I oya büdüldü ingrinóp yabü wirri basirrdü, satania ne ngyabenda.

14 “ ‘A ka ma ngibürr elklaza alzizi amandóla yabü aodó: yabü aodó ngibürr kolpam asiko Beilamón umulbain nidi amorrandako. Wa Beilakón umul yónürr di angrinüm Isrrael pamkolpama kolae tonarr alngónóm, ó igó alo kla alom, [urdü agasil larzan] ne kla idódürr obae godódó, akó kolae sarrgiwóm

§ **2:11** nis ngim büdül wa samuan ngarkwatódó büdülbóka apónda, urpükü maludü. Ngaen-gógópan büdül wa büban büdülbóka apónda. **2:11** Okaka Amzazirrún Kla 20:6, 14; 21:8

* **2:13** Perrgamum wirri basirrdü abün pamkolpama obae god akó Rrom king ótök kwarilürr.

tonarr tómbapónóm.[†] **15** Dadan kwata, ngibürr akó asiko yabü aodó, Nikolaosón mamoan pamkolpamab umulbain bóktan nidi amorrandako. **16** We ngarkwatódó, kolae tonarrdógab tübyalüngam kürüka. Koke ne nóma, kari pokoa ka sab yabüka tamo, akó ka sab gazirr tónggapono ene pamkolpampükü ene nizan kwata zirrapórrón gazirr turriki, kürü taedó ne klame.

17 “Güblang ne noane, wa ki turrkrru, Godón Samua ne poko bóktanda blaman sosdó.

“Kolae nótó ut-ut ainda, ka sab oya ene ngibürr arrón mana[‡] ilino. Ka ta sab oya gabüpli ingülküp[§] ekyeno, küsil ngi wialómórrón oya tumum. Darrü olom umulkóka ini ngibóka, a wata watóke, nótó apadóda.”

Yesun Bóktan Tiatirra Sos Pamkolpamdó

[†] **2:14** Beilam darrü-darrü godab [prropet] yarilürr, Isrrael pamkolpama néma agóltagól kwarilürr [ngüin-koke bwóbdü]. Beilak Moab balngomól singüldü pam yarilürr. Wa gum yarilürr wa, Isrrael pamkolpama sab oya kolae irre akó oya kolpam. Wa Beilam ngisaunürr amórr bóktan angrinüm Isrrael pamkolpamdó. Beilam umul yarilürr wagó, ini Godón ubi koke, da wa wamórr Beilakka zitülkus oya ubi yarilürr mani azebóm, Beilak oya ne darrem kla ki ekyene. A Beilam gaodó koke yarilürr amórr bóktan angrinüm. Solkwat Isrrael pama kolae tonarr tómbapónorr Moab kolpükü. (Bótang Peba 22-25; 31:8, 16) **2:14** Bótang Peba 22:5, 7; 25:1-3; 31:16 [‡] **2:17** mana plaoazan klama, God Isrrael pamkolpam ne klame ngabyón yarilürr ngüin-koke bwóbdü (Bazeb Tonarr 16:4). [§] **2:17** gabüpli ingülküp, oya küp aprrapórr módóga: ene olom, inzan ingülküp nótó apadóda, ok bairrüna ngarkwat-koke arróldó bangrinüm.

18 “Ini pokó wialóm Tiatirra sosan anerrudü:

“ ‘Ini bóktan Godón Olomdóbaba; oya ilküp nis inzanamlí, wamaka ura wirri arüngi baebda, akó oya wapór nis brronzzan ongang bapóndamli, wirri uri adüngürrün.

19 “ ‘Ka umulóla yabü tórrmen, yabü moboküpdu ubi kürüka akó ngibürrdü, yabü amkoman bangun, e pamkolpam ia tangbamtindakla, akó e iazan karrkukus bórrangdakla. Ka ta umulóla, e ngaengóngópan ne tórrmen tómbapón kwarilnúrrü, morroal kwarilürr. Errkyá ama tai amkoman morroalako.

20 “ ‘A ka ma ini kla alzizi amaikdóla yabü aodó: e ene kol Zezebelón* ok aindakla metat bainüm yabiób sosdó, tóba kol prropetbóka nótó ngibasildo. Tóba umulbain bóktane wa kürü zaget olmal kle-kle balngomólko kolae sarrgiwóm tonarr tómbapónóm, akó alo kla alom, urdü agasil larzan ne kla idódürr obae godódó. **21** Ka oya kan okyarró ene kolae tulmildügab byalüngüm kürüka, a wa ma ubi koke warilürr. **22** Da módóga, ka sab oya azid aengan ngizutino tóba ut bwóbdü, akó ka sab ibü wirri azid nókyenónómo, wankü kol góómól tonarr nidi tómbapónóp,† kókó i ne

* **2:20** Zezebel: Ini kol ini anik ngi okyenóp, ngi Zezebel, ngaen Isrrael king Eiabón kol nótó warilürr. Wa kolae kol warilürr akó obae godódó tóre warilürr akó prropet alzizi aman warilürr. (1 King 16:30; 18:4; 19:1-2; 21:5-16, 23) † **2:22** kol góómól tonarr tómbapónóp, we pokoa okaka amzazilda bwób-bwób balngomól pama Godkagab bomalórr ama oyaka dabinóp kolae tonarr tómbapónóm abün kwata.

nómtübyalüngórre oya kolae tulmildügab. ²³ Ka sab oya olmal‡ büdülümpükü ekrrono. Olgabi blaman sos pamkolpama sab umul bairre wagó, ene kótó bapindóla moboküp akó gyagüpítótók, akó ka sab yabü darrem yabiób tórrmendógab nülinünümo.

²⁴ “A e barrea ma Tiatirram, e oya umulbain koke mamunarre, akó koke umul bainóp, ngiburra igó ne poko ngiliandako wagó, “satanian tai aumana büdrrat-koke elklaza.” Ka yabüka bóktono kagó, ka sab yabüka darrü müp koke ingrino. ²⁵ A e ma zürük emonamke yabüka ne klame,§ ngarkwat kókó ka sab tamo.

²⁶ “Kolae nótó ut-ut ainda akó kürü tórrmen nótó emorrone kókó blakón tonarrdó, ka sab balngomól arüng ekyeno blaman bwób-bwób tüpan pamkolpam balngomólóm. ²⁷ “Wa sab ibü wirri arüngi balngomól yarile ayan tupuri-i, gyaur-koke, wa sab ibü inzan syórrpókal nangórre mariti tómbapórrón sospenzan.”

“Ka ta balngomól arüng inzan ipadórró kólba Abdógbab. ²⁸ Ka ta sab oya sis wimurr* ekyeno.

²⁹ “Güblang ne noane, wa ki turrkrru, Godón Samua ne poko bóktanda blaman sosdó.’”

3

Yesun Bóktan Sarrdis Sos Pamkolpamdó

¹ “Ini poko wialóm Sarrdis sosan anerrudü:

‡ **2:23** olmal wa tóba mamoan pamkolpambóka apónda.

§ **2:25** yabü ne klame, ene amkoman bangunbóka apónda Yesuka ó apprapórr ene klambóka, opor poko 19dü ne wibalómorrón clamko. **2:27** Wórr Peba 2:9 * **2:28** sis wimurr wa Yesu Kerrisonbóka apónda (22:16).

[“] Ini bóktan oyakagaba, ene 7 Godón samu noakamako akó ene 7 wimurr.

“ Ka yabü tórrmen umulóla. Blaman isa igó bóktandako wagó, e arrólakla. A e ma büdülakla.* ² Tübarsi! Arüng nütünam ne karian klama bamine, ne klama narrótókóm kainda. Zitulkus módoga, ka igó pokó kuri esena: e ne tórrmen tómbapóndakla ngarkwatódó kokeako kürü Godón ilküpdü. ³ We ngarkwatódó, gyagüpi zomalón e ne kla wazebnórró akó e ne kla barrkrrunürrü; zürük emorralamke. Kolae tonarrdógabi tübyalüngamke kürüka. A e ne koke nóma tübarsino, ka sab góml Pamzan tamo, akó e sab umul-kók kwarilo ka yabüka ne tonarr tamo.

⁴ “ A e ma aüdakla Sarrdisüm yabiób mórrkenyórr koke nidi tóman nóngangonóp.[†] I sab kankü agól kwarile, gabüpli mórrkenyórr bamelórrón, zitulkus i ngarkwatódómako.

⁵ “ Kolae nótó [ut-ut ainda], sab ibüzan gabüpli mórrkenyórr baterrón yarile. Ka sab oya ngi kokean arrgono [ngarkwat-koke arról] pebadógab, a ka sab oya ngi kólba Ab akó oya anerru, ibü wapi pupaino.

⁶ “ ‘Güblang ne noane, wa ki turrkrru, Godón Samua ne pokó bóktanda blaman sosdó.’ ”

Yesun Bóktan Piladelpia Sos Pamkolpamdó

⁷ “Ini pokó wialóm Piladelpia sosan anerrudü:

* ^{3:1} Ini ne opor nisamlı, büdül akó arról ibü amkoman bangunbóka apóndamlı. † ^{3:4} Ini alap-alapan bóktanan küp módoga: kolae tonarr koke nidi olngónónóp.

[“] Ini bóktan oyakagaba, [kolkal] nótóke akó amkoman nótóke. Wa gaodóma kwat tapakum akó murrausüm king [Deibidün] balngomóldó.[‡] Wa ne kwat tapakuda, darrü oloma sab koke murrause, akó wa ne kwat murrausda, darrü oloma sab koke tapakue.

⁸ “ Ka yabü térrmen umulóla. Tübarrkrru, ka yabü obzek kwata tapakurru mamtae kuri singrina, darrü olom gaodó kokea murrausüm. Ka umulóla yabü arüng karia, a e ma kürü bóktan mamoañ kwarilnúrrü akó e kürü ngi koke yalpinarre. ⁹ Satanian pamkolpam nidipko, i bóktandako wagó, “Ki Zu kolpamakla,” a i go amkoman Zu kolpam kokeako, a i ma obae tizdako. Tübarrkrru, ka sab ibü yabüka tótókóm zirrnótóknómo wakosingül amgünüm yabü wapór minggúpanan, akó ka sab ibü umul ninünümo wagó, kürü [moboküpdu ubi] yabükamóma. ¹⁰ Zitulkus e kürü arüng bóktan amoandakla karrkukus bórrangóm, ka sab yabü zid ninünümo apók tonarrdógab, ne klama tótókda blaman pamkolpam bapókóm, nidi nyabendako ini dudu tüpdü. ¹¹ Ka tótók kari pokola. Zürük emonamke yabüka ne klame, § igósüm darrü oloma yabü kingan müóngdur* koke ipüde.

¹² “ Kolae nótó ut-ut ainda, ka sab oya arüng talkumüm ino [Godón Gyabi Müótüdü]. Wa sab

[‡] 3:7 king Deibidün balngomól wa aprrapórr Godón Kingzan balngomólbóka apónda. § 3:11 yabüka ne klame, ene amkoman bangunbóka apónda Yesuka. * 3:11 kingan müóngdur wa darrem kla ó ngarkwat-koke arrólbóka apónda.

myamem kokean amgüte. Ka sab oya bübdü wialómo kólba Godón ngi akó kólba Godón wirri basirran ngi, ene ne küsil Zerrusaleme, sab ne klama tübine kwitümgab kürü Godkagab. Ka ta sab kólba küsil ngi wialómo oya bübdü.

13 “‘Güblang ne noane, wa ki turrkrru, Godón Samua ne poko bóktanda blaman sosdó.’ ”

Yesun Bóktan Leiodisia Sos Pamkolpamdó

14 “Ini poko wialóm Leiodisia sosan anerrudü:

“‘Ini bóktan Amenkagaba. Wa amkoman moboküpi amkoman bóktan amgolda Godónkwata, wa ne kla nosenóp, akó God blaman elklaza oyakagabi tómbapónórr.

15 “‘Ka yabü tórrmen umulóla igó, e gübarr naezan kokeakla akó e urur naezan kokeakla.[†] Kürü ubi igósüma, e gübarr naezan kwarilo ó ta ia urur naezan kwarilo. **16** Da we ngarkwatódó, zitülkus e zuzu naezanakla – tai urur naezan koke akó tai gübarr naezan koke – ka yabü gwerre amanóm kaindóla kólba taedógab.[‡] **17** E igó apóndakla wagó, “Ki mórreldómakla. Ki abün elklaza kuri dakasuóp, akó kibü blaman elklaza wata asiko.” A e koke amzyatódakla igó, e kolae bairrúnakla, e gyaur nygaben pamkolpamakla, e elklaza-koke pamkolpamakla, e ilküküp murrbausürrünakla, akó e kakapurakla. **18** We

3:12 Okaka Amzazirrún Kla 21:2; Aesaya 62:2 [†] **3:15** gübarr naezan, oya küp aprrapórr módóga: Yesun amkoman koke angun ó Yesuka bóka bamgün. urur naezan, oya küp aprrapórr módóga: dudu moboküpi Yesun amkoman angun. Ini bóktanan darrü küp aprrapórr módóga: gübarr akó urur nae morroalamli, a zuzu nae ma kolaea. [‡] **3:16** gwerre aman taedógab, oya küp módóga: alzizi aman.

ngarkwatódó, ka yabü igó ikik bókrrandóla, kürükagab uri kolkal airrún gold bumiógüm mórrrelóm bainüm. Akó gabülpli mórrkenyórr§ bumigamke bamelóm akó yabiób ene büód kakapur büb ngablaom. Akó ilküküp azid merrsin bumigamke yabiób ilküküp bónangom tai basenóm.¹⁹ Ka bagdóla akó dümdüm byóndóla, kürü mobokupdü ubi nibióbkamóma. We ngarkwatódó, e dudu moboküpi kolae tonar-dórgab byalüngórre Godka!

²⁰ “Tübarrkrru! Ka kwat mamtaedó zamngólda akó alkaldóla. Kürü bóktan bómgól nótó arrkrrue akó mamtae nótó tapakue, da ka sab bangrino wankü alom, akó wa sab kankü elo-e.

²¹ “‘Kolae nótó ut-ut ainda, ka sab oya dümdüm ekyeno kankü kólba kingan mórran klamdó mórranóm, kazan ibü ut-ut ninarre, kürüka nidi bóka bamgün kwarilürr, da mórranmórran bairrü kólba Abpükü tóba kingan mórran klamdó.

²² “‘Güblang ne noane, wa ki turrkrru, Godón Samua ne pokó bóktanda blaman sosdó.’”

4

Godón Kwitudü |Ótók|

¹ Ini kakóm ka yazılırrü, da mórdóga, ka tapabakurrún mamtae eserró kwitudü. Da ka ngaensingülan ne bóktan bómgól arrkrrurrü, kürüka bóktande wamaka mobolzan klama bonganda, bóktanórr wagó, “Ala tügasil

§ **3:18** gabülpli mórrkenyórr, oya küp mórdóga: dümdüm ngyaben Godón ubi ngarkwatódó.

kürüka, da ka kubó marü mómyeno ne elklaza ki tómbapónorrini solkwat.”² Büzyón babul, Godón Samua kürüka tübangrinürr akó wa kürü alngomól yarilürr. Da módoga, kürü obzek kwata, ka darrü kingan mórran kla eserró kwitüdü. Darrü oloma mórran yarilürr ene klamdó.³ Ene nótó mórralórr, oya obzek inzan ongang bapón yarilürr, wamaka ene ingülküp nisamli, zaspa* akó karrnilión.[†] Akó ene mórran kla órrlabá myangrao apórrón yarilürr. Wa emerralzan[‡] ongang bapón yarilürr.⁴ Ene mórran kla myangrao apórrón akó 24 ngibürr kingan mórran kla kwarilürr, ó ene mórran klamdó 24 [balngomól byarrmarr pam] kwarilürr mórrarrón. I gabüpli mórrkenyórr akó golde tómbapórrón kingan müóngdur bamelórrón kwarilürr.⁵ Aodó mórran klamdó gab aon warri aman korálórr, murrum akó taren-taren madub ongyala sidórüklürr. Ene mórran klaman obzek kwata 7 pódea baeb kwarilürr. Ini pódea Godón 7 samum§ bórrangdako.⁶ Akó ene mórran klaman obzek kwata darrü kla yarilürr wamaka malu naea, glase tónggapórrón; kolkal yarilürr

4:2 Izikiel 1:26-28; 10:1 * **4:3** zaspa darrü morroal óe-óe, arirküpi, akó aruri ingülküpa, wata tebe ongang bapónan ingülküpa. Mórrke-mórrke módoga: jasper. † **4:3** karnilión darrü óezan óe-óe ingülküpa, wata tebe ongang bapón ingülküpa. Mórrke-mórrke módoga: carnelian. ‡ **4:3** emerald darrü [kolkalan] arirküpi ingülküpa, zyóna kubó kwitkyab bórrgróte. Mórrke-mórrke módoga: emerald. § **4:5** 7 Samu i Godón Samum bórrangdako.

krristalzan.*

Aoandó, akó mórran kla amarüksimarük angórrón, tokom arról klama bórrang kwarilürr. I ilküpa gwarrarrón kwarilürr, singül kwata akó kakota. ⁷ Ene ngaen-gógópan arról kla inzan yarilürr, wamaka ne [laeona], nis ngim ma ne kla yarilürr, wamaka ne siman [kaua], aüd ngim ne kla yarilürr oya obzek paman obzekzana, akó tokom ngim ne kla yarilürr, wamaka ne impiaka arrmulda.[†] ⁸ Blaman ene tokom arról klamab darrpan-darrpan 6 tap kwarilürr, akó ibü büb wata ilküpa ngablaorrón kwarilürr pulkaka akó tap lorodó. Irrüb a ngürr, i wata apón kwarilürr piküp bain-koke wagó,

“Ma gyabila, ma gyabila, ma gyabila, Wirrian
Arüng Lod God watóke,

ngaen asi nótó yarilürr akó errkyá nótóka
akó sab nótó tame.”

⁹ Ene tokom arról klama oya ngi nóma wirri kwit amngyeldako, kingan mórran klamdó nótó mórranda, nótó ngyabele metat-metat, akó oyaka wirri ngi nóma atendako, akó oya eso nóma akyandako, ¹⁰ ene 24 balngomól byarrmarr pama tibiób wakósingül amgündako oya obzek kwata, ene mórran klamdó nótó mórranda, akó oya ótökdako, nótó ngyabele metat-metat. I tibiób müóngdur ene mórran klaman obzek kwata amandako, igó bóktankü wagó,

* **4:6** krristal karrkukus klama, glaszan. Ilküpan gaodóma kwitkyab bórrgrratóm. Mórrke-mórrke módoga: crystal.

† **4:7** tokom arról kla: Aprrapórr i blaman tómbapórrón elklazam bórrangdako. A ibü ilküp akó tapanbókamde, ibü obzek zerrubim akó sirrapzanako, anerruzan ne klamko (Izikel 1:5-10; Aesaya 6:2).

11 “Kibü Lod akó God, ma ngarkwatódómla
 kibü marü ngi wirri kwitüm amngyelóm akó
 wirri ngi akó balngomól arüng apadóm,
 zitülkus blaman elklaza mató tómbapórró.
 Marü ubime, ma we tómbapórró,
 akó marü ubime, i nyabendako.”

5

[Arrngamórrón Peba] akó [Sip] Kupo

¹ Olgabi ka eserró, ene kingan mórran klamdó nótó mórralórr, oya tutul tangdó nizan órdó wibalómórrón arrngamórrón peba. Wa 7 münüm sye-i arümürrün yarilürr, gus pokoe ngalaorrón tumum.* ² Akó ka darrü arüngan anerru eserró wirrianbóka bökamóm aindi wagó, “Ia ngarkwatódó nótóke ini arrngamórrón peba apadóm, gus pokoe ngalaorrón sye atülüm, akó tapakum?” ³ A darrü olom go babul yarilürr kwitüdü, tüpdü, akó tüp kugupidü ene arrngamórrón peba tapakum akó tai aumana ngakanóm. ⁴ Ka wirribóka ola yóndóla, zitülkus darrü olom koke esenóp ngarkwatódó nótó ki yarile ene arrngamórrón peba tapakum akó tai aumana ngakanóm. ⁵ Olgabi darrü ene byarrmarr pama kürübóka wagó, “Yóngu! Ngaka, ene ne [laeon] yarilürr Zudan

* ^{5:1} Pamkolpama arrngamórrón peba kubó sye-i arümórre akó urur airrún gus kubó tópkóne ene kwók ngalaom. Gus akó sye, ibü ngi Mórrke-mórrke módoga: seal.

zitüldügab, [Deibidün] wirrian bobat, wa blaman elklaza kuri [ut-ut nirre]. Wa tüób ngarkwatódóma ene arrngamórrón peba tapakum akó ene 7 gus poko-e ngalaorrón sye atülüm.”

⁶ Olgabi ka Sip Kupo eserró. Ene Sip Kupo igó obzek yarilürr, wamaka wa büdülämpükü amkarróna.[†] Wa ene kingan mórran kla akó ene tokom arról klamab aodó zamngól yarilürr akó ene byarrmarr pama myangrao apórrón. Oya 7 gar akó 7 ilküp kwarilürr. Ene wa Godón 7 samuako, blaman bwób-bwób ini tüpdü ne kla zirrtapónóp. ⁷ Wa tamórr oyaka, ene kingan mórran klamdó nótó mórran yarilürr, da ene arrngamórrón peba ipadórr oya tutul tangdógab. ⁸ Wa ene arrngamórrón peba nóma ipadórr, ene tokom arról kla akó ene 24 [balngomól byarrmarr pama] tibiób wakósingül nümgünóp ene Sip Kupoan obzek kwata. Ibü darrpan-darrpan ap[‡] asi kwarilürr, akó golde tómbapórrón kübül omrralórr morroal ilang buru-i anorrón. Ene burua Godón pamkolpamab tórem zamngólda. ⁹ I küsil wórr ato kwarilürr, igó wagó,

“Ma ngarkwatódómla ene arrngamórrón peba apadóm,

ene gus poko-e ngalaorrón sye atülüm akó tapakum,

^{5:5} Bwób Zitül 49:9; Aesaya 11:1, 10 ^{† 5:6} Sip Kupo wa we larbóka apónda, Zu pamkolpama ngaen [Büdül Kórzyón Tóredó] ne lar bóngan kwarilürr [altadó]. Ene Yesu Kerrison okaka amzazilda Zidbain Olomzan. ^{‡ 5:8} ap gitazan klama. Oya dokyanan syeako. Mórrke-mórrke módóga: harp. Ma dandang ngakanke atang opor Wórr Peba 23:2.

zitülkus marü büdülümpükü mómkólóp,
 akó ma moba óe-e Godón pamkolpam we
 bumiógrrü
 blaman zitüldügab, blaman bóktandógab,
 blaman pamkolpamdógab, akó blaman
 bwóbdügab.

¹⁰ Akó ma ibü pamkolpamóm kuri ninünüma
 God nibiób balngomólda Kingzan, akó
 ma ibü prristüm kuri ninünüma mibü
 Godónkü,
 akó i sab ini tüpdü balngomól kwarile.”

¹¹ Olgabi ka yazilürrü, da ka abün anerrua
 bómgół arrkrrurrü. Ibü atang ngarkwat gaodó
 koke yarilürr: ibü ngarkwat abün-abün taosan
 akó abün milion koralórr. Akó i kingan
 mórran kla, ene tokom arról kla, akó balngomól
 byarrmarr pam blaman myangrao napónóp. ¹² I
 wirri gyagüpi bóktan kwarilürr wagó,

“Ene Sip Kupo, noan emkólóp,
 ngarkwatódóma apadóm balngomól arüng,
 mórrrel, [wirri gyagüpítótók], wirri arüng,
 wirri ngi,

akó wa ngarkwatódóma pamkolpama oya
 ngi wirri kwitüm amngyelóm akó oya
 agürüm!”

¹³ Olgabi ka blaman arról elklaza arrkrru
 namünlürrü kwitüdü, tüpdü, auma tüp
 kugupidü, akó maludü, akó blaman ne elklazako
 ibü kugupidü, igó bóktankü wagó,

“Ene kingan mórran klamdó nótó mórranda akó
 ene Sip Kupo,
 pamkolpama ibü agür ki koralón akó ibü
 wirri ngi ki nótenóm, akó ibü ngi wirri

kwitüm amel ki koralón, akó i balngomól
arüng ki ipüdam,
metat-metat!"

¹⁴ Ene tokom arról klama bóktónóp wagó,
"Amen!" akó ene balngomól byarrmarr pama
wakósingül nümgünóp, da Godón [ótók] kwar-
ilürr akó ene Sip Kupo.

6

*[Sip] Kupoá Ngaen-gógópan 6 Gus Poko-e
Ngalaorrón Sye Itülürr*

¹ Ka ngakarró Sip Kupoazan itülürr ngaen-gógópan gus pok-e ngalaorrón sye ene 7dógar. Akó ka arrkrrurru darrpan ene tokom arról klamdógar maduban bómgóle bóktande wagó, "Yao!" ² Ka yazılırrü, akó da módoga, darrü gabüpli [os] yarılırr! Nadü pama mórran yarılırr oya kwitüdü, bügür amoarrón yarılırr. Akó oya kingan müóngdur ekyenóp. Wa bupadórr wamaka gazirr pama gazirrum busodase, abün gazirrdü nótó bórrgrat yarılırr.*

³ Sip Kupoá nis ngim gus pok-e ngalaorrón sye nóma itülürr, ka bómgól arrkrrurru bóktande, nis ngim nadü arról kla yarılırr wagó, "Yao!"

⁴ Akó darrü osa tubrranórr, wa ur berrezan óe-óe yarılırr. Nadü pama mórran yarılırr ene os kwitüdü, wa arüng akyarrón yarılırr paud arrkyónóm ini tüpdügar, igósüm kolpama

* **6:2** Ngibürr Godón Bukbóka wirri umul pama gyagüpi tótókdako ini pam Kerrisoa, zitulkus sapta 19:11dü wa gabüpli os kwitüdü mórranda. A ngibürra gyagüpi tótókdako ini pam Yesu Kerrisoka bóka bamgün pama. Mórrke-mórrke módoga: antichrist (Metyu 24:3-5; 1 Zon 2:18).

tibiób ki bókrran kwarile büdülümpükü. Oya ma wirri gazirr turrik ekyenóp.

⁵ Sip Kupoa äud ngim gus poko-e ngalaorrón sye nóma itülürr, ka bómgól arrkrrurrü bóktande, äud ngim nadü arról kla yarilürr wagó, "Yao!" Ka yazilürrü, akó da módóga, darrü pugan os yarilürr! Nadü pama mórran yarilürr oya kwitüdü, wa alo kla müp atanin kla amoan yarilürr tóba tangdó. ⁶ Akó ka darrü bómgólzan kla arrkrrurrü ene tokom arról klamab aodógab, inzan bóktande wagó, "Ma darrpan ngürran zaget darrem klame darrpan lita [wit] amigo, akó ma darrpan ngürran zaget darrem klame amigo äud lita barrli.[†] A ma [olib] nugup akó waen[‡] syepor kolae bain-gu!"[§]

⁷ Sip Kupoa tokom ngim gus poko-e ngalaorrón sye nóma itülürr, ka bómgól arrkrrurrü bóktande, tokom ngim nadü arról kla yarilürr wagó, "Yao!" ⁸ Ka yazilürrü, akó da módóga, darrü aruri os yarilürr! Nadü pama mórran yarilürr oya kwitüdü, ngi Büdül yarilürr, akó Büdülab Bwóba Büdülüñ mamoañ yarilürr. Inzan balngomól arüng akyarrón namülnürri ene tokom pam kopodógab ini tüpdü nidi

[†] **6:6** barrli elklaza-koke kolpamab darrpan-darrpan ngürr alo kla yarilürr ene tonarrdó. Plaoa tómbapón klama. Äud lita barrli gaodó alo yarilürr äud pamabkü darrpan ngürrüm. [‡] **6:6** waen ngyepama [*grreipdüğab*] tónggapórrón. Grreipa syepordó dódórr bainda. [§] **6:6** Ini atang opora alo kubóka apónda, kolpama ne kla alodako darrpan-darrpan ngürrdü. Darrem klama bamseldako abün münüm wirri kwitüm bobarrzan. A alo bamngul olib oel akó waen ibükü sab asi korale.

ngyabendako, darrpan pam kopo amkalóm gazirr turriki, ku-i, azidi, akó nurr lar kyamüli.

⁹ Wa 5 ngim gus poko-e ngalaorrón sye nóma itülürr, [alta] lorodó ka nosenarre pamkolpamab samu nibiób büdülpükü ekrrónóp zitulkus i Godón Bóktan amorran akó büdrat kwarilürr. ¹⁰ I wirri gyagüpi taegwarr apónóp wagó, “Blaman elklazab King! Ma gyabilá akó amkomanla. Ia naduzan ngarkwat ki marü mókyanórre akó ma nóma zaz ninünümo ne pamkolpama ngyabendako ini tüpdü, akó ma kibü óean darrem ibüka nóma yalkomolo?” ¹¹ Da ibü darrpan-darrpan kokrrapan gabülpili mórrkenyórr nülinóp, akó ibü inzan nilóp wagó, “E karianbóka ngón bagó, kókó i akó yabü ngibürr zaget kamdal akó [zonaretal] büdülpükü ekrrórre, yabuzan ekrrónóp, God ne namba ingrinürr.”

¹² Sip Kupoa 6 ngim gus poko-e ngalaorrón sye nóma itülürr, ka yazilürrü, akó da módoga, tüpa wirri arüngi mórrbaengórr. Akó abusa tümün bainürr wamaka pug mórrkenyórr pokoa gout ngüini tónggapórrón. Akó dudu melpala óeoé bainürr wamaka óea. ¹³ Akó pülpüldügab wimurra tüpdü inzan tóbalókórr, wamaka ngórr-koke [pig] küpa tóbalóke nugupdügab, wirri wóra nóma sinue. ¹⁴ Pülpüla bamrukürr, wamaka nyórra bórrngóme. Akó blaman podo akó kaoa tibiób ut bwóbdügab banenóp. ¹⁵ Akó ini tüpan king, wirri ngi nadü pamako, gazirr pamab singüldü pam, mórrrel pam, arüng pam,

blaman [leba zaget] kolpam, akó blaman leba zaget-koke kolpam nidipko, i tib banórr kugupi apórrón pododó, akó podoan ingülküp aoandó.

¹⁶ I taegwarr apónóp pododó akó ingülküpdu wagó, "Kibüka tóbalók akó kibü ngatloam ene paman obzekdógab nótó mórranda kingan mórran klamdó, akó ene Sip Kupoan wirri ngürsildügab! ¹⁷ Zitulkus módóga, ibü ene ngürsil wirri ngürra kuri tame, kolpamidó kolae darrem akonóm. Akó ia kubó nótó zamngóle? Darrü inzan olom babulana."

7

*144,000 Isrrael Pamkolpam, Godónkü Timam
Amelórrónako*

¹ Ene kakóm, ka tokom anerru nósenarre tokom kubdü bórrangde ini tüpdü. I ene tokom wór bumióg koralórr, igósüm wóra koke ki buso koralón ini tüpdü, maludü, akó blaman nugupdü. ² Akó ka darrü anerru eserró angürdi abüsa nólgbabi banikda. Wa metat arról Godón timam angrin kla amoarrón yarilürr. Wa wirri gyagüpi taegwarr apónórr tokom anerrudü, God arüng nibiób nülinóp tüp akó malu kulainüm. ³ Wagó, "Tüp, malu, akó nugup kulain-gu, kókó ki timam irrbürre mibü Godón zaget pamab müóngdü." ⁴ Akó ka arrkrrurrü pamkolpamab namba, timam bamelórrón nidi koralórr: 144,000 pamkolpam Isrrael blaman 12 zitüldügab.

6:15 Aesaya 2:19, 21 **6:16** Oseya 10:8; Luk 23:30 **6:17** Zo-el 2:11; Malakae 3:2 **7:3** Izikel 9:4, 6 **7:4** Okaka Amzazirrün Kla 14:1

- 5 Zudan zitüldügab 12,000 timam bamelórrón koralórr,
 Rrubenón zitüldügab 12,000 timam bamelórrón koralórr,
 Gadón zitüldügab 12,000 timam bamelórrón koralórr,
- 6 Asyerrón zitüldügab 12,000 timam bamelórrón koralórr,
 Naptalin zitüldügab 12,000 timam bamelórrón koralórr,
 Manasen zitüldügab 12,000 timam bamelórrón koralórr,
- 7 Simionón zitüldügab 12,000 timam bamelórrón koralórr,
 Libaen zitüldügab 12,000 timam bamelórrón koralórr,
 Isakarrón zitüldügab 12,000 timam bamelórrón koralórr,
- 8 Zebulunün zitüldügab 12,000 timam bamelórrón koralórr,
 Zosepón zitüldügab 12,000 timam bamelórrón koralórr,
 akó Benzaminün zitüldügab 12,000 timam bamelórrón koralórr.

Wirri Pamkolpamab Ngoro Kokrrap Gabülpli Mórrkenyórrpükü

9 Ene kakóm, ka akó yazılırrü akó da módoga, wirri pamkolpamab ngoro yarilürr igó, darrü pam gaodó kokea atangóm, blaman bwóbdügab, blaman zitüldügab, blaman pamkolpamdógab, akó blaman bóktandógab. I kingan mórran klaman obzek kwata bórrang kwarilürr akó [Sip] Kupoan obzek kwata. I kokrrapan gabülpli mórrkenyórr bamelórrón kwarilürr,

akó i wayal pórngae* amorran kwarilürr tibiób tange. ¹⁰ Akó i wirri gyagüpi taegwarr apónóp wagó,

“Zidbain kibü Godkagaba,
kingan mórran klamdó nótó mórranda,
akó Sip Kupodógab!”

¹¹ Blaman anerru bórrangórrón kwarilürr, da kingan mórran kla, [balngomól byarrmarr pam], akó tokom arról kla amarük-simarük nangónóp. I wakósingül nümgünóp, obzek tüp, kingan mórran klaman obzek kwata, akó Godón [ótók] korálórr. ¹² I bóktanónóp wagó,

“Amen! Ki marü, kibü God, agür kwarilo akó ki marü ngi wirri kwitüm emngyelnórre.

[Wirri gyagüpítótók] marüne akó ki marü eso mókyanórre akó marü wirri ngi aten kwarilo.

Balngomól arüng akó wirri arüng
wata marünamli, kibü God, metat-metat.
Amen!”

¹³ Akó darrü balngomól byarrmarr pama kürü kümtinürr wagó, “Ini pamkolpam kokrrapan gabülpli mórrkenyórrpükü, i nidipako? Akó i nubógab togobe?”

¹⁴ Ka bóktan yalkomórró kagó, “Wirri pam, ma umulóla.”

Akó wa kürü inzan közazilürr wagó, “Ini pamkolpama tübausóp ene wirri müp akó azid aeng tonarrdógab.† I tibiób kokrrapan

* **7:9** wayal pórngae i we kla okaka amzazil kwarilürr, bagürwóm akó gazirrdü bórrgrat. † **7:14** Ini bóktana tai we pokobóka apónda, amkoman zürük moboküpi arróbórrón nidipko Yesuka wirri müp akó azid tonarrdó.

mórrkenyórr nugulóp Sip Kupoan óe-e akó gabülplian ngintinóp. ¹⁵ We zitulkusdü, i Godón mórran klaman obzek kwata igósidi bórrangdako, akó oya ubi elklaza tóbapondako ngürr akó irrüb oya [Gyabi Müót] kugupidü. Akó kingan mórran klamdó nótó mórranda, wa sab ibü ngabkan yarile tóba murrdü. ¹⁶ Ibü sab myamem alo akó nae anóna kokean yazeble. Abüsa ibü sab kokean tübadüngle, akó ibü bólmyan ura kokean noklamnórre.[‡] ¹⁷ Zitulkus módoga, Sip Kupo, kingan mórran kla aoandó nótóke, wa sab ibü ngabkan pam yarile. Sab wató amarru yarile abün aróbdóma, arról gail naea nólgbab tótókda. Akó God sab ibü ilküpüdugab blaman yarmurr norrgorre.”

8

7 Ngim Gus Poko-e Ngalaorrón Sye

¹ [Sip] Kupo 7 ngim gus pokoe ngalaorrón sye nóma itülürr, kwitüm darrü ongyal babulan yarilürr, aprrapórr pokoe abüs küp ngarkwatóm. ² Da ka nosenarre ene 7 anerru, Godón obzek kwata nidi bórranglórr, akó ibü 7 mobolzan kla aliórrün kwarilürr.

³ Akó darrü anerrua tamórr, da [altadó] trramngólórr. Wa darrü morroal ilang buru bongan kübül amoan yarilürr, golde tónggapórrón. Akó oya abün morroal ilang buru iliönürr, blaman

[‡] **7:16** Ini bóktana tai we klambóka apónda wagó, amkoman bangun pamkolpama sab myamem azid kokean aengnórre ia kuate. **7:16** Aesaya 49:10 **7:17** Wórr Peba 23:1-2; Aesaya 25:8; 49:10; Izikel 34:23

Godón pamkolpamab tórepükü dayónüm akó Godón aliónüm ene golde tónggapórrón altadó oya kingan mórran klaman obzek kwata. ⁴ Ene morroal ilang nokam akó Godón pamkolpamab tórea bamselórr Godón obzek kwata anerruan tangdógab. ⁵ Akó ene anerrua ene morroal ilang buru bónGAN kübül ipadórr, da ngibürr bolmyanpükü ur berre yanorr altadógab, akó wa ene ur berre semanórr tüpdü; taren-taren madub ongyal akó murruma sidörüklürr, aon warri aman koralórr, akó tüpa mórrbaengórr.

Anerrua 6 Mobolzan Kla Nupulóp

⁶ Da ene 7 anerrua, ene 7 mobolzan kla nidi omrralórr, tómbapónóp ene mobol bapulüm.

⁷ Ngaen-gógópan anerrua tóba mobolzan kla ipulürr. Zürük aes ngup akó ura togobórr, óepükü yarrisarri angórrón, akó blaman ene kla tüpdü amarrón kwarilürr. Akó tüpan aüd órdógab darrpan óra baebórr, akó nugupab aüd órdógab darrpan óra baebórr, akó blaman kukwin opopora baebóp.

⁸ Nis ngim anerrua tóba mobolzan kla ipulürr, akó bolmyan urpükü wirri podozan kla malu naedó amanikürrün yarilürr. Akó malu naean aüd órdógab darrpan óra óem bümezilürr, ⁹ da malu naedó arról elklazab aüd órdógab darrpan óra narrbarinürr, akó wirri butab aüd órdógab darrpan óra kolae bainóp.

¹⁰ Aüd ngim anerrua tóba mobolzan kla ipulürr, akó darrü wirri wimurra, pódezan bolmyankü, pülpüldügab tobarrab aüd órdögab darrpan órdó tupürr, akó arób naedó. ¹¹ Ene

wimurran ngi inzana, “Kap”.* Blaman naean aüd órdögab darrpan óra kapóm bainürr, akó abün kolpama narrbarinóp ene nae anónde, ne klama kap bainürr.

¹² Tokom ngim anerrua tóba mobolzan kla ipulürr. Darrpan ór abusan blaman ne aüd ór koralórr, akó darrpan ór melpalan blaman ne aüd ór koralórr, akó darrpan ór wimurrab blaman aüd ór koralórr, ibü akrrarrón kwarilürr, igósidi darrpan ór zyónan aüd órdögab tümüna tumigóp. Darrpan ór blaman ngürran aüd órdögab zyón-koke yarilürr, akó irrüban darrpan ór ta inzan.

¹³ Kazan azil namülnürrü, ka darrpan impiak póyae arrkrrurrü, kwitana nóma arrmul yarilürr, wirri gyagüpi bóktande wagó, “Wa! Wa! Wa, kari kolae kokea pamkolpamidó, nidi ngyabendako tüpdü, zitulkus ene dómdóm aüd anerru kari pokoa tibiób mobolzan kla bapulüm!”

9

¹ 5 Ngim anerrua tóba mobolzan kla ipulürr, akó ka wimurr eserró, ne klama tupürr pülpüldügab ama tüpdü. Wimurr dümdüm ekyenóp ene ngaru bapón-koke kugupian* kwat tapakum. ² Wa ene kugupian kwat nóma tapakurr, nokama oyakagab tübausürr, wamaka güm nokama bausdako püök urdügab.

* **8:11** kap wa nugupbóka apónda, kap ne klama, ardam nugupzan klama. Mórrke-mórrke módóga: wormwood.

* **9:1** ngaru bapón-koke kugupi kolae samuan tümün müóta. Mórrke-mórrke módóga: abyss.

Abüs akó pülpül tümüna nganlaorr, ne nokama tübausürr ngaru bapón-koke kugupidügab.

³ Akó nokamdögab paza tónóka[†] tübausürr akó tóbalókórr tüpdü. Akó ibü wirri arüng nökyenóp, wamaka ini tüpdü walip-walipab arünge. ⁴ God ibü nilóp wagó, “E tüpdü opopor kulain-gu ó popa kukwin elklaza tüpdü ne klama dódórr baindako ó popa nugup. A e wata ini kolpam kolae ninamke, Godón timam ne babul nibióbkama tibiób müóngdü. ⁵ E ene kolpam azid nülinamke 5 melpalóm,[‡] a ibü büdülümpükü akrran-gu.” Pamkolpamab wirribóka azid aeng inzan yarilürr wamaka walip-walipan azid aenge. ⁶ Ene 5 melpaldó pamkolpama sab büdül yamkünórre, a i sab koke eserre. Ibü sab ubi yarile narrbarinüm, a büdüla sab ibükagab buso yarile.

⁷ Ene paza tónókab obzeksyók [oszan][§] kwarilürr, gazirrüm tómbapórrón. Ibü singüldü inzan kla kwarilürr, wamaka golde tómbapórrón müóngdurako, akó ibü obzek inzan kwarilürr, wamaka pamakan obzekako. ⁸ Ibü órrngóen kokrrap kwarilürr, kolab órrngóenzan, akó ibü zirrgüp [laeonan] zirrgüpzan kwarilürr. ⁹ Ibü dalgüp adlang kla inzan kwarilürr, wamaka

[†] 9:3 Ini paza tónók apprapórr kolae samuako. ^{9:4} Izikel 9:4

[‡] 9:5 Tónóka amkoman 5 melpalóm ngyabendako. [§] 9:7 os darrü wirri diazan klama, gazirr pam ne klama ódóddá gazirr pokodü. Inzan ne os, oya obzek, dalgüp, up pepeam, akó wapór ngablaorrónako. Ene os umul airrüna wapór amanóm akó ta gazirrüm. Ini bóktan oporan küpdü, ene paza tónók oszan kwarilürr. A ibü amarru pam babul yarilürr ibü kwitüdü.

ayan adlang klamako, akó ibü tapdógab ongyal inzan yarilürr, wamaka abün [osab amorrat klama], i nómá busodako gazírr pokodu. ¹⁰ Ibü updü balóng zirrgüp asi koralórr walipwalipzan, akó ibü updü arüng asi yarilürr pamkolpam azid aliónüm 5 melpalóm. ¹¹ Ibü darrpan king asi yarilürr ibü singüldü pam nótó yarilürr. Ene king wa ngaru bapón-koke kugupian anerru yarilürr. Oya ngi Abadone Ibrru bóktane, akó Grrik bóktane oya ngi Apolione.*

¹² Ngaen-gógópan wirri gum müp blakórróna. A tübarrkrru, akó nis wirri gum müp nisa ini kakóm turri.

¹³ 6 Ngim anerrua tóba mobolzan kla ipulürr, akó ka darrü bóktan bómgól arrkrrurru tokom kubdúgab tótókde, golde tónggapórrón [altadój] Godón obzek kwata. ¹⁴ Ene bóktan bómgóla 6 ngim anerrudü bóktanórr, mobolzan kla nótó amoan yarilürr wagó, “Nogoam ene tokom anerru sye-i byamrókórrón nidipako Yúprreitis wirri tobarrdó.” ¹⁵ Akó tokom anerru sye we nogop. God ibü ngaen-gógópan tómbapónórr tai ini abüs kùpüm, akó tai ini ngürrüm, akó tai ini melpalóm, akó tai ini pailüm, da wa nogop büdülümpükü akrranóm darrpan ór pamkolpam aüd ór pamkolpamdóga. ¹⁶ Osdó ne gazírr pama mórran kwarilürr, ibü ngarkwat 200 milion yarilürr. Ka ibü ngarkwat arrkrrurru. ¹⁷ Ka ne os akó tibiób amarru pam nósenaarre kürü ene nuszan klamdo, i inzan koralórr: ibü dalgüp adlang kla ur berrezan óe-óe, pugan

* **9:11** Abadon akó Apolion, ibü darrpan kùp módo: Blaman Elkla Kolae Bain Pam.

blu, akó aruri koralórr. Osab singül inzan koralórr laeonab singülzan, akó ibü taedógab ur ulita tübausürr, nokam, akó aruri kolae ilangan nokam.[†] ¹⁸ Ene aüd wirri gum müpa, osab taedógab ne klama tübausürr, ur, nokam, akó aruri kolae ilangan nokam, ekrrónóp darrpan ór pamkolpam aüd ór pamkolpamdógab. ¹⁹ Osab arüng ibü taedó akó ibü updü koralórr, zitulkus ibü up gwarzan koralórr akó ibü updü ta singül asi kwarilürr. Akó i kolpam tibiób upi azid alión koralórr.

²⁰ Barre pamkolpam, ene aüd wirri gum müpa koke nibiób ekrrónóp, i wata kokean tübyalüngóp tibiób kolaean tulmildügab, ne kla tómbapón koralórr tibiób tange. I kolae samu [bütkók] koke elókóp, akó i ta obae god bütök koke elókóp, gold, [silba], brronz, ingülpük, akó nugupi tólbaelórrón. Ini obae goda koke ngabkandako, akó i bóktan koke arrkrrudako, akó i koke agóltagóldako. ²¹ I ta kokean tübyalüngóp ene elklazadógab: kolpam büdülpükü akrran, merram ó wapiwapi kain tulmil, kol a pam góml, akó elklaza góml.

10

Anerru akó Kari [Arrngamórrón Peba]

¹ Da ka darrü arüngan anerru eserró kwitümgab abindi. Wa pülpül pokoe bórrgótarrón yarilürr, akó órrólab oya singül

[†] **9:17** kolae ilangan nokam, Mórrke-mórrke módóga: sulphur. Sulphur aruri burua o tópalzan ingülpük, wirri ururande ne klama badüngda, akó oya kolaean ilanga.

kwitudü yarilürr. Oya obzek abüszan yarilürr, akó oya wapór nis ur ulitzan talkumzan namülnürri. ² Wa kari arrngamórrón peba amoan yarilürr. Tapabakurrún yarilürr oya tangdó. Wa tóba tutul wapór malu naedó ingrinürr akó tóba banól wapór dorrodó ingrinürr, ³ akó wa wirri gyagüpi taegwarr apónórr [laeonazan] barróna. Wa taegwarr nóma apónórr, 7 maduba tibiób bóktan bómgóle bóktónóp. ⁴ Akó ene 7 maduba nóma bóktónóp, ka wibalómóm kain namülnürrüma ibü bóktan opor. A ka darrü bóktan bómgól arrkrrurrü kwitümgab bóktande wagó, “Emoa, darrü pam azazilgu ene 7 maduba ne bóktan amgolórre, akó wialómgu!”

⁵ Da ka ne anerru eserró malu naedó zamngólde akó dorrodó, wa tóba tutul tang pülpüldü kwit yónürr [arüng alkamül-koke bóktan] tónggapónóm. ⁶ Akó wa arüng alkamül-koke bóktan bóktanórr Godón ngidü, nótó ngyabenda metat-metat, nótó tónggapónórr pülpüll akó blaman elklaza oya kugupidü, tüp akó blaman elklaza oya kugupidü, akó malu akó blaman elklaza oya kugupidü. Akó anerrua inzan bóktanórr wagó, “Akyan tonarr myamem babul yarile! ⁷ A ene ngürrdü, 7 ngim anerrua tóba mobolzan kla nóma apulüm kain yarile, Godón kwindü anikürrün bóktana* sab ugón küppükü baine, wa ngaen ne bóktan adrratórr tóba zaget pamdó, [prropet] nidi kwarilürr.”

⁸ Akó ka ne bóktan bómgól arrkrrurrü

* **10:7** kwindü anikürrün bóktan, Mórrke-mórrke módóga: mystery.

kwitümgab, kürüka akó bóktanórr wagó, "Wam, tapabakurrún kari arrngamórrón peba ipa anerruan tangdógab, nótó zamngoldase malu naedó akó dorrodó."

⁹ Da ka wamórró anerrudü akó oya imtirrú kürü ene kari arrngamórrón peba akyanóm. Wa kürü kyalórr wagó, "Ipa, da elo. Marü bikóm kubó kapan ngitine, a marü taedó kubó gus mor miszan yarile."

¹⁰ Ka ene kari arrngamórrón peba anerruan tangdógab ipadórró akó elorró. Kürü taedó wa mis gus morzan yarilürr, a ka nóma elorró, kürü bikóm kapan ngitanórr. ¹¹ Kürü közazilürr wagó, "Ma Godón bóktan akó büdrrat namülünke prropetzan, sab laróga tómbapórre abün bwób-bwób pamkolpamdó, abün bóktan pamkolpamdó, akó abün kingdü."

11

Nis Pam Nisab Bóktan

¹ Kürü darrü surpid kókyanórr, wamaka darrü ngarkwat bütanin tupurua, akó kürü kyalórr wagó, "Bupa, akó atani [Godón Gyabi Müót] akó Godón [alta], akó etangke nigó kolpama tóredako ola. ² A ma Godón Gyabi Müótan kal akólórrón pul basirr atanin-gu, ene elkomólke, zitülkus God ene Zu-koke pamkolpam nökyenóp. I sab gyabi wirri basirr* tibiób wapóre ail[†] kwarile 42 melpalóm. ³ Akó ka sab kólba

10:9 Izikel 2:8-3:3 **11:1** Izikel 40:3; Zekarraea 2:1-2 * **11:2** gyabi wirri basirr wa Zerrusalembóka apónda. † **11:2** wapóre ail ne bóktane igósa, kolpama Zerrusalem sab wirri müp akyan kwarile.

bóktan büdrrat pam nis ningrino kürü bóktan büdrratóm. Nizana sab gyaur mórrkenyórr bameli akó bóktan namüli prropetzan 1,260 ngürrüm.”‡

⁴ Ini pam nis inzanamli, nis [olib] nugupzan akó nis zyón klaman amngyeł zitülkuszan; i ini tüpan Lodón obzek kwata zamngólórrónamli. §

⁵ Darrü oloma ne ibü azid akyanóm nóma kain yarile, ura ibü taedógab tubrrune, akó oya adünge, ibüka nótó bóka bamgün yarile. Da darrü oloma sab ne ibü azid akyanóm nóma kain yarile, wa sab dadan ngarkwatódó narrótóke. ⁶ Ini pam nisab balngomól arüng asine pülpül anómóm, igósüm ngupa sab koke timile, i Godón bóktan nóma büdrratódamlí prropetzan ene tonarrdó. Akó ibü arüng asine nae óem amzazilüm, akó ini tüp wirri gum müpi kulainüm. Nizana ene tonarr kuri tónggapóni ibü tibiób ubidügab.

⁷ Nizanab Godón bóktan büdrrat zageta nóma blakóne, ngaru bapón-koke kugupiandógab ne gazirr lara* buruanda, sab ibüka yanine. Akó sab inkü wirri gazirr ngangóle. Wa ibü sab [ut-ut nine] akó büdülämpükü nómkkóle. ⁸ Ibü

‡ **11:3** 42 melpal akó 1,260 ngürr i darrpan poko apóndamlí. Ene aüd akó poko paila (12:14). § **11:4** Ini pam nis zyón kla amel zitülkuszanamli, zitülkus i sab Godón bóktan büdrrat namüli zyón klamazan ongang bapónda tümün kwatódó, blamanab asenóm. God ibü sab tóba Samu nókyene, olibazan oel gailda zyón klamankü. **11:4** Zekarraea 4:1-6, 11-14 **11:6** Bazeb Tonarr 7:17-19; 1 King 17:1 * **11:7** gazirr lar wa we klambóka apónda, kolae samu. Wa balóng, gum angón gazirr klama.

büb murua sab wirri basirran[†] wirri kwatódó namüli, kolpama ne basirrdü ibü nisab Lodón, krrosdó emngyelóp. Ene we Sodom[‡] wirri basirr alapda, akó Izipt kantrri. ⁹ Blaman pamkolpamdógab, blaman zitüldügab, blaman bóktandógab, akó blaman bwóbdügab, ngibürra sab ibü büdül muru aüd akó poko ngürrüm ilküpane nganganórre. Akó i sab kolpam koke ok nirre ibü nizanab büdül muru gapókdó angrinüm. ¹⁰ Ini tüpan pamkolpama sab ikub bagür akó barnginwóm korale zitülkus i büdülamlí, akó lgaur kla] sab gómdamaldó zirrbapón korale, zitülkus ini nis prropet nisa kolaean azid gail namülnürri blaman pamkolpamdó, ini tüpdü nidi ngaben koralórr.

¹¹ A aüd ngürr akó poko ngürra nóma blakónórr, Godkagab arról ngóna tübergrinürr nizanab kugupidü, akó nizana bupadürri, da zamngórri. Akó blaman pamkolpama nidi esenóp tólbældi, wirri guma yazebórr. ¹² Da ene prropet nisa wirri bóktan bómgóarrkrurri kwitümgab, ibüka bóktande wagó, “Eala tügasilam!” Da i pülpül pokodó bangrirri, kwitudü kasilürri. Ibü gómdamal-koke nidi kwarilürr nósenóp kasildi. ¹³ Tai ene tonarr pokodó, tüpa wirri arüngi mórrbaengórr. Wirri basirran darrpan pokoa kolae bainürr, akó 9 poko dudu koralórr. 7,000 pamkolpama nurbarinürr ene tüpan mórrbaenganme. Barre

^{† 11:8} wirri basirr wa Zerrusalembóka apónda. ^{‡ 11:8}
Sodom pamkolpam kari kolae pamkolpam koke kwarilürr. God
ibü basirr uri kolae yónürr (Bwób Zitü 19:24-25).

pamkolpam, ibü guma yazebórr, akó i kwitüm
Godón ngi wirri kwitüm amngyel koralórr.

¹⁴ Nis ngim wirri gum müpa kuri blakóne.
A tübarrkrru, aüd ngim wirri gum müpa kari
pokoa tótókóm.

7 Ngim Anerrua Tóba Mobolzan Kla Ipulürr

¹⁵ 7 Ngim anerrua tóba mobolzan kla ipulürr,
akó kwitüm wirri bóktan bómgó l korálórr, igó
bóktande wagó:

“Mibü [Lod] God akó oya [Kerriso],
ini tüpan kingzan balngomól kuri ipüdi,
akó mibü Lod sab ini tüp alngomól yarile,
metat-metat.”

¹⁶ Akó ene 24 [balngomól byarrmarr pam], tibiób
kingan mórran klamdó mórrande Godón obzek
kwata, wakósingül nümgünóp akó tibiób obzek
tüp előkóp, da oya [ótók] korálórr, ¹⁷ wagó:

“Ki marü eso akyandakla, Wirrian Arüng Lod
God,
errkyá nótókla akó nótó namülnürrü,
zitülkus ma moba wirri arüng kuri ipüda,
akó ma moba balngomól ngarkwat kuri
bókyena.

¹⁸ Blaman bwób-bwób pamkolpam kari ngürsil
koke korálórr,
a marü wirri ngürsila ta kuri tame.

Errkyá marü ene tonarr kuri semrróne büdül
pamkolpam zaz bainüm,
akó marü zaget pam darrem kla gailüm, ene
prropetako,

akó moba pamkolpam, akó marü gum-gum nidi
 ótókdako,
 ia i wirri ngi pamako, ta ia kari ngi pamako.
 Errkya ene tonarr kuri semrróne ibü kolae
 bainüm, tüp nidi kulain koralórr."

¹⁹ Da Godón kwitüm Gyabi Müót tapabakurrún yarilürr, akó Godón [alkamül-koke tónggapórrón bóktan] bokos popadan asen yarilürr oya Gyabi Müót kugupidü. Aon warri aman koralórr, murrum akó taren-taren madub ongyala sidórüklürr, tüpa mórrbaengórr, akó zürük aes pokoa timilülürr ngupzan elklaza kolae bainkü.

12

Kol akó Wirri Attrórrzan Kla

¹ Darrü wirri akó umul-kók tonarra okaka tübyónürr kwitüm: ama darrü kol warilürr. Abüs ma oya bamel mórrkenyórrzan yarilürr, ó melpal ama oya wapór lorodó, akó oya singüldü kingan müóngdur yarilürr 12 wimurrpükü.*

² Wa gakum warilürr akó wirri azidüdü taegwarr warilürr, zitülkus wa mórranóm kain warilürr.

³ Olgabi akó darrü tonarra okaka tübyónürr kwitüm: ama darrü wirrian óe-óe attrórrzan kla yarilürr 7 singülpükü akó 10 garpükü, akó 7 kingan müóngdur oya singüldü kwarilürr. ⁴ Oya upa aüd órdógab darrpan ór wimurr pazaurr pülpüldügab, da semanórr tüpdü. Da wa

* **12:1** Ini kola aprrapórr Isrraelóm zamngólda. (Ma Bwób Zitü 37:9 ngakanke. Ene opordó abüs, melpal, akó wimurra Zeikob, oya kol, akó oya olmalóm bórrangdako. Zeikobón darrü ngi Isrrael.) **12:3** Daniel 7:7

zamngólórr ene kolan obzek kwata, mórranóm nótó kain warilürr, igósüm wa oya olom dudu ki idarüke, wa ene olom nóma ki ilngumile.

⁵ Wa siman olom ilngumilürr. Wa sab blaman bwób-bwób pamkolpam wirri arüngi balngomól yarile ayan tupuru-i, gyaur-koke. Da oya olom ae sipüdóp ama Godka, tai kókó tóba kingan mórran klamdó. ⁶ Ene kola we busorr ama [ngüin-koke bwóbdü], God oyankü ne bwób tónggapónórr. Wa olazan warilürr, Godón anerrua oya ngakrran we bókyenóp 1,260 ngürrüm.

⁷ Da wirri gazirra we tómbapónórr kwitüm. Maekol akó tóba anerru, i gazirr sidüdóp wirri attrórrzan klamdó. Ene wirri attrórrzan klama tóba anerrupükü darrem-darrem inkü we bókrranórr. ⁸ A wirri attrórrzan kla [utut airrún] yarilürr, da oya tóba anerrupükü myamem darrü ngyaben marrgu babul yarilürr kwitüm. ⁹ Ene wirri attrórrzan kla simanikóp tüpdü, ene ngaerrón gwar, ngiliarrón [deból] ó satani, ini tüpan blaman pamkolpam nótó ilklió büliónda. Oya simanikóp tüpdü tóba anerrupükü.

¹⁰ Olgabi ka darrü wirri bóktan bómgó arkkurrü kwitüm bóktande wagó, "Mibü Godón zidbain, arüng, akó kingzan balngomól, akó oya [Kerrison] balngomól arünga kuri togobe. Zitulkus módóga, mibü Godón obzek kwata nótó zamngól yarilürr, irrüb akó ngürr, mibükwata bóktande wagó, ki kolae tómbapónónóp, oya

kuri simanikrre kwitümgab. ¹¹ I oya ugóm [utut irre], ene [Sip] Kupoan óe-e, akó igó bóktane, i ngibürrdü ne amkoman bóktan büdrratnórre. Akó ibü gaodó yarilürr tibiób arról akyanóm akó nurrbarinüm. ¹² We ngarkwatódó, e kwitüdü bwóbakla, e bagürwóm kwarilo, akó e blamana ola nidi ngyabendakla! A sab wirri gum müp yarile ini tüpankü akó maluab, zitülkus ene debóla ola kuri abine yabüka wirri ngürsilpükü, zitülkus wa umula oya tonarra kuri tugupurr tübine.”

¹³ Ene wirri attrórrzan klama igó nóma ngakanórr wagó, oya kuri simaikrre tüpdü, wa ene kol solkwat we kolazokyalórr, ene siman olom nótó ilngumilürr. ¹⁴ A ene kol wirri ngagalaig tap nis akyarrón warilürr ngüinkoke bwóbdü arrmulüm, God oyankü ne bwób tónggapónórr, anerrua oya ne ki ngakrran kwarile äüd akó poko pailüm, ene gwardógab adlangóm. ¹⁵ Olgabi ene gwara nae bagrükürr tobarrzan tóba taedógab, ene kol amiögüm akó oya amtólóm ene naiz büdóre. ¹⁶ A tüpa ma ene kol tang zwamtinürr, tóba tae-e ene tobarr nae adarüküm, ene wirri attrórrzan klama ne kla bagrükürr. ¹⁷ Olgabi ene wirri attrórrzan klama kari ngürsil koke yarilürr ene koldó, da we wamórr wirri gazirr ngangólóm oya ngibürr olmalpükü,† Godón gida bóktan poko nidi amorrandako akó ene amkoman bóktan, Yesu ne poko pupo tinóp. ¹⁸ Ene wirri attrórrzan klama malu kabedó zamngólórr.

† **12:17** olmal i tai Yesun amkoman angun pamkolpambóka apóndako.

13

Nurr Lar Maludügab

¹ Olgabi ka darrü nurr lar eserró, maludügab burruande. Oya 10 gar akó 7 singül kwarilürr, akó 10 kingan müóngdur ene 10 gardó koralórr. Darrpan-darrpan singüldü kolae bóktan ngi asi koralórr Godónkwata. ² Ka ne nurr lar eserró, büb wa lepedzan* yarilürr. Oya wirri ngüinpükü wapór kwarilürr, kokrrap azirrpükü, wamaka ne beanko,[†] akó oya tae inzan obzek yarilürr, wamaka ne [laeonan] tae-a. Ene wirri attrórrzan klama oya arüng ekyanórr, tóba kingan mórran kla, akó wirri balngomól arüng. ³ Ene nurr laran darrü singül gülüngpükü yarilürr, wamaka ne büdül ngarkwat gaoa, a ene gülüng ama bütamürrün yarilürr. Blaman ini tüpan pamkolpama gübarirr aengóp, ama oya mamoan kwarilürr. ⁴ Blamana ene wirri attrórrzan kla [ótók] kwarilürr, zitulkus wa ene nurr lar arüng wató ekyanórr balngomólóm. I ta akó ene nurr lar ótók kwarilürr bóktande wagó, “Darrü olom ta babula ene nurr larzan. Darrü olom ta gaodó kokea wankü gazirrüm.”

⁵ Nurr lar tae akyarrón yarilürr ikub bagür pokó bóktanóm akó kolae pokó bóktanóm Godónkwata. A wa arüng akyarrón yarilürr balngomólóm 42 melpalóm. ⁶ Wa tóba tae tapakurr kolae pokó bóktanóm Godónkwata,

* ^{13:2} leped wirri nurr pusizan balóngan klama, busoan, akó ilklió bülióndi bórrgrratórrona. Mórrke-mórrke módóga: leopard. † ^{13:2} bea wirri arüng nurr lara, wirri ngüinpükü gwarrarrón. Mórrke-mórrke módóga: bear. ^{13:2} Daniel 7:3-6

akó obae bóktan aliónüm oya ngiankwata akó oya ngyaben marrguankwata, ene wa, kwitüm nidi ngyabendako. ⁷ Akó ene narr lar ok yónürr Godón pamkolpampükü wirri gazirr ngangólóm akó ibü [ut-ut bainüm]. Akó wa arüng akyarrón yarilürr balngomólóm blaman zitül, blaman pamkolpam, blaman bóktan pamkolpam, akó blaman bwób-bwób pamkolpam. ⁸ Blaman pamkolpama, nidi ngyabendako ini tüpdü akó nibiób ngi wibalómórrón kokeko amkarrón [Sip] Kupoan pebadó bwób zitüldügab, sab ene narr lar ótök kwarile.

⁹ Darrü oloman ne güblang asi nóma namüli, wa ki turrkrru.

¹⁰ Darrü olom ne tümün müótüdü ódódóm nóma bóktórre,
oya wata sab idódrre.

Darrü olom ne büdülümpükü amkalóm nóma bóktórre gazirr turriki,

oya wata sab gazirr turriki emkörre.

Da we ngarkwatódó, Godón pamkolpama karukus ki bórrang koralón müp tonarrdó akó amkoman bangundü arróbórrón ki kwarilün.

Nurr Lar Tüpdügab

¹¹ Da ka akó darrü narr lar eserró, tüpdügabi burruande. Oya nis tugup gar namülnürri sip kupozan, a wa ma wirri attrórrzan klamzan bóktan yarilürr. ¹² Wa ngaen-gógópan narr laran arüngi balngomól yarilürr oya wapi. Wa akó zirrnótókóp ini tüp akó tüpan pamkolpam ene ngaen-gógópan narr lar

ótókóm, büdülümpükü noan gao ekyenóp, ama bütamürrün ne kla yarilürr. ¹³ Akó ene nis ngim nurr lara wirrian tulmil tómbapón yarilürr tóba arüng amtyanóm; darrü igó [wirri tulmil] yarilürr, ur ódódóm kwitümgab ama tüp, pamkolpama ilküpi asenóm. ¹⁴ Zitulkus oya ok yónürr ini wirri tulmil tómbapónóm ngaen-gógópan nurr laran wapi, wa pamkolpam ilklió bülión yarilürr ini tüpdü nidi ngyaben kwarilürr. Wa ibü nüzazilóp godzan ingülküp dandang tónggapónóm ene ngaen-gógópan nurr lardó wirri ngi atenóm, gazírr turriki noan gao akyarrón yarilürr akó ama ngyaben yarilürr. ¹⁵ Oya ok yónürr ngón akyanóm ene ngaen-gógópan nurr laran ingülküp dandang, igósüm wa ki bóktan yarile. Akó ene igósüm arüng bóktan ki nókyerre igó, nidi ki bangórre ene ingülküp dandang ótókóm, wata ki ekrróne. ¹⁶ Ene nis ngim nurr lara ta blaman pamkolpam zirrnótókóp, kari akó wirri, mórrrel akó elklaza-koke, [leba zaget] kolpam akó leba zaget kolpam-koke nidipko, timam azebóm tibiób tutul tangdó ó tibiób müóngdü. ¹⁷ Darrü oloman ne ene timam babul nóma yarilürr, wa gaodó koke yarilürr darrü kla amiógüm ó sel ainüm. Ene timam we klama, ia ene ngaen-gógópan nurr laran ngi, ó ta ia ene namba, oya ngim nótó zamngólda. ¹⁸ [Wirri gyagüpitótók] ipüdörre: Wirri susumüri olom nótóka, wa sab ki etang ene nurr laran namba laróga, zitulkus ene go paman namba-e. Ene namba móódoga: 666.

14

[Sip] Kupo akó Tóba Pamkolpam

¹ Olgabi ka yazılırrü, da módoga, ene Sip Kupo zamngólde Zaeon Pododó,* akó wankü 144,000 pamkolpam kwarilürr, wibalómórrón nibiób kwarilürr tibiób müóngdü Sip Kupoan ngi akó tóba Aban ngi. ² Olgabi ka darrü ukwóm arrkrrurrü kwitümgab, wamaka wirri naea ukwómpükü bókanda akó wamaka taren-taren maduba bóktanda. Ka ne ukwóm arrkrrurrü, inzan yarilürr, wamaka ne pamkolpama tibiób wirri darrumbirrözana kla bapuldako. ³ Akó i küsil wórr ato kwarilürr Godón kingan mórran kla obzek kwata akó ene tokom ngyaben klamab obzek kwata akó ene [balngomól byarrmarr pamab] obzek kwata. Darrü olom gaodó koke yarilürr ini wórr umul bainüm, a wata ene 144,000 pamkolpam, God tüpdügab nibiób [aurdü amanórr]. ⁴ Ini pama wata [kolkal] ngyaben kwarilürr igó pokodógabi, i kolpükü koke bazur-rulürr.† I wata ene Sip Kupo mamoandako, wa ne kwata agólda. Ibü ngibürr pamkolpamab ngorodógab aurdü amanórr akó Godón akó ene Sip Kupo ilinóp, wamaka ngaen-gógópan abüla nóma bókyanda. ⁵ Ibü taedó obae tiz babul yarilürr, ibü darrü kolae ta babulanako.

Aüd Anerru

* **14:1** Zaeon Podo: Zerrusalem ini pelo kwitüdü mórranda. We kla okaka amzazilda, ene Godón gyabi wirri basirre, ngian Zerrusalem. **14:1** Okaka Amzazirrún Kla 7:3 † **14:4** Aprrapórr ini alap-alap bóktana. Oya kúp aprrapórr módoga: Ini pamkolpama obae god koke [ótók] kwarilürr.

6 Olgabi ka akó kwitüm darrü anerru eserró arrmuldi, da oyaka ene Morroal Bóktan yarilürr Yesunkwata, metat ne kla yarile, blaman pamkolpam-dó büdrratóm, ini tüpdü nidi ngyabendako, blaman bwóbdügab, blaman zitüldügab, blaman bóktandógab, akó blaman pamkolpam-dögab. **7** Da wa wirri gyagüpi bóktanórr wagó, “Godón gum angón kwarilün akó oya ngi wirri kwitüm emngyelam, zitulkus oya ene tonarr kuri semrróne blaman pamkolpam zaz bainüm. Akó oya [ótók] koralón, tüp a pülpül, malu akó arób nótó tómbapónórr.”

8 Nis ngim anerrua tókyanórr igó bóktankü wagó, “Kuri tupe! Ene Babilon wirrian basirra kuri tupe,[‡] blaman bwób-bwób pamkolpam nótó zirrnótókóp oyaka dabinüm kol akó pam góml tonarr tómbapónóm, wamaka i oyanóm waen anóndako.”

9 Aüd ngim anerrua we tókyanórr ene nis anerruaab kakóm, wirri gyagüpi bóktankü wagó, “Darrü oloma ne ene narr lar akó oya ingülküp dandang nóma ótök yarile akó timam nóma apadóda tóba müóngdü ó ta ia tangdó, **10** da wa ta sab Godón wirri ngürsil tulmil inzan esene, wa sab ibüka ne pokó tónggapóné tóba wirri ngürsil ngarkwatódó, gyaur-koke.§ Ene oloma sab ola azid aangle kolae ilangan

[‡] **14:8** kuri tupe wa we pokó apónda, ene wirri basirra kuri kolae sine (18:20). **14:8** Aesaya 21:9; Zerremaea 51:7-8;

Okaka Amzazirrún Kla 18:2 § **14:10** Grik bóktane ma inzan angrirrúna: Wa ta sab Godón wirri ngürsilan waen enóne, God ne waen ekanórr nae koke yarrisarri apórrón tóba ngürsilan kübündü.

ingülküp* urdü, gyabi anerru akó Sip Kupo, ibü wapi. **11** Akó ene uran nokama ibü azid aeng bwóbdügab angürda, metat-metat. Ibü sab ngón agón babul yarile ene azid aengdógabi, irrüb a ngürr, ene narr lar akó oya ingülküp dandang nidi ótókdako, ó idi, oya ngian timam nidi azebdako.”

12 Da we ngarkwatódó, Godón pamkolpama karrkukus ki bórrang koralón müp tonarrdó, Godón gida bóktan poko nidi amorrandako akó Yesun amkoman nidi angundako.

13 Olgabi ka bóktan bómgól arrkrrurrü kwitümgab bóktande wagó, “Ini poko wialóm: ‘Bagürwóm idipako, Lodka dabyórrün nidipako akó nidi narrbarindako errkyadógab kókó nubó.’”

Godón Samua igó bóktanda wagó, “Ó, ene amkoman! I sab ngón bagóne tibiób wirri zaget tómbapóndógabi, zitulkus ibü Godón ubi ngarkwatódó térrmen tómbapónan küpa sab ibü munumurre kwitüdü.”

Tüpan Abül

14 Olgabi ka yazılırrü, da módoga, darrü gabülpli pülpül poko asi yarilürr, akó ene pülpül pokodó darrü olom mórrarrón yarilürr, wamaka pamkolpamab olome. Oya singüldü darrü [golde] tónggapórrón kingan müóngdur yarilürr, akó zirran abül turrik oya tangdó.

15 Olgabi akó darrü anerrua tubrranórr [Godón Gyabi Müótüdüğab]. Wa wirri gyagüpi

* **14:10** kolae ilangan ingülküp: Ma müsirrga ain bóktan 9:17 ngakanke. **14:10** Aesaya 51:17; Izikel 38:22 **14:14** Daniel 7:13

taegwarr apónórr oyaka, ene pülpül pokodó nótó mórran yarilürr wagó, "Moba abül turrik amórr, da abül,[†] zitülkus ene abül tonarra kuri tame; ene amkoman, ene tüpan abül gaodóma." **16** Da ene pülpül pokodó nótó mórran yarilürr tóba abül turrik amórrórr dudu tüpdü; módóga, dudu tüp we abülürr.

17 Olgabi akó darrü anerrua tubrranórr Godón Gyabi Müótüdügabi kwitüm, oya ta zirran abül turrik asi yarilürr. **18** Akó darrü anerrua tamórr [altadógab], ene altan ur nótó ngakan yarilürr, da wirri gyagüpi taegwarr apónórr ene zirran abül turrikpükü anerrudü wagó, "Moba abül turrik amórr, ene [grreip] tüöl dakasu syepordógab ini tüpan, zitülkus oya grreip aungrirrúnako!" **19** Ene anerrua tóba abül turrik amórrórr ene dudu tüpdü, grreip dakasurr, da ibü we amanórr ene wirri grreip mor amóng bwóbdü,[‡] God tóba wirri ngürsil ne amtyanda. **20** Ibü ola wapóre bail kwarilürr ene grreip mor amóng bwóbdü ene wirri basirr kalkuma. Da ne óea tolmealórr ene grreip mor amóng bwóbdügabi, igó ngarkwat kwit tüngürürr, pamkolpamab tupo ngarkwatódó, § akó igó kan olmean yarilürr, 300 kilomita ngarkwat.

[†] **14:15** abül wa we pokobóka apónada, pamkolpam dakasum tüpdügab. **14:15** Zo-el 3:13 [‡] **14:19** grreip mor amóng bwób wa Godón zazbainbóka apónada. § **14:20** Grrrik bóktane ma inzan angrirrúna: Óea igó ngarkwat kwit tüngürürr, [osan] taedó alngomól sye ne ngarkwat amelórróna. **14:20** Aesaya 63:3; Okaka Amzazirrún Kla 19:15

15

7 Anerru akó 7 Godón Ngürsilpükü Kübüł

¹ Olgabi ka akó darrü wirrian akó ilküpa baus tulmil eserró kwitüm: 7 anerru tibiób 7 wirri gum müppükü. Ini dómdóm ne klama, zitulkus Godón ngürsila sab blakóne, ene wirri gum müpa nóma tómbapórre.

² Da ka darrü kla eserró wamaka glas malua, urpükü yarrisarri apórrón, akó ka ene pamkolpam nosenarre, ene narr lar akó oya ingülküp dandang nidi [ut-ut ninóp], akó oya ngim ne namba-a zamngólda. I blamana ap* amorran kwarilürr, God ibü ne kla nülinóp. ³ Akó i Mosesón wórr ato kwarilürr, Godón leba zaget olom, akó ene Sip Kupoan wórr. Igó ne wórr yarilürr wagó,

“Lod, Wirrian Arüng Godóe,
marü wirrian akó ilküpa baus tórrmenako!
Blaman bwób-bwób Kingóe,

marü tórrmen tulmil dümdümako akó amkoman!

⁴ Lod God, marü sab koke nidi gum mangónorre,
akó marü ngi sab koke nidi wirri kwitüm
emngyelnorre?

Blamana sab ini kla tónggapórre, zitulkus ma mobela [kolkalan].

Blaman bwób-bwób pamkolpama sab marü obzek kwata togobe
akó marü [ótók] kwarile,

* **15:2** ap gitazan klama. Oya dokyanan syeako.
Mórrke-mórrke módóga: harp. **15:3** Bazeb Tonarr 15:1

15:4 Zerremaea 10:7; Wórr Peba 86:9

zitülkus ma moba [dümdüm tonarr] tulmil kuri okaka tinarre.”

⁵ Ini elklaza kakóm, ka yazilürrü akó [Godón Gyabi Müót] ugón tapakurrún yarilürr kwitüm, ene [Palae Müót] ene 10 gida bóktan pokopükü, ne klama amtyanda wagó, God asine.

⁶ Ene 7 anerrua tübausürr ene Godón Gyabi Müótüdüğab tibiób darrpan-darrpan ene wirri gum müppükü. I [tóman-koke] akó zyónan mórrkenyórr bamelórrón kwarilürr, golde tómbapórrón sas[†] bamelórrón dalgüp ngarkwat.

⁷ Olgabi darrü ene ngyaben klama ene 7 anerru darrpan-darrpan golde tómbapórrón kübül nülinóp. Ene kübül Godón ngürsili barümürrün kwarilürr, metat-metat nótó ngyabenda. ⁸ Akó Godón Gyabi Müót nokama[‡] aterrón yarilürr, Godón [wirri kómal zyón] akó oya arüngdüğab. We ngarkwatódó, darrü oloman gaodó koke yarilürr Godón Gyabi Müótüdü bangrinüm, kókó ene 7 anerruab 7 wirri gum müpa nóma tómbapórre.

16

Ene 7 Kübül

¹ Olgabi ka darrü wirri bóktan bómgół arrkr-rurrü [Godón Gyabi Müótüdüğabi] ene 7 anerru byalde wagó, “Ogob akó ekónam Godón ngürsil ene 7 kübüldüğab ama tüpdü.”

² Ngaen-gógópan anerrua wamórr, da tóba ene kübül we ekanórr tüpdü, da guman tarenan

[†] **15:6** sas beltzan mórrkenyórr pokoa. Mórrke-mórrke módóga: sash. [‡] **15:8** nokam wa amtyanda wagó, God asine.

15:8 Aesaya 6:4

gülunga tóbabótlórr pamkolpamidó, ene nurr laran timam nibiób kwarilürr akó oya ingülküp dandang nidi [ótók] kwarilürr.

³ Nis ngim anerrua tóba kübül maludü ekanórr, da ene malua óem bainürr, wamaka ne büdül oloman óe-e. We ngarkwatódó, blaman maludü ngyaben elklaza nurrbarinürr.

⁴ Akó aüd ngim anerrua tóba kübül ekanórr blaman tobarrdó akó aróbdó, da ene bwóba óem bainóp. ⁵ Olgabi ka arrkrrurrü ene anerru, ini tüpan nae nótó ngakanda, bóktande wagó,
“Gyabi Olom, errkyá nótókla akó nótó namülnürrü,
ma dümdümla moba zaz baindi.

⁶ Ene amkomana, zitülkus i marü pamkolpam akó prropet okrralórr, da ibü óea tópkalórr;
we ngarkwatódó, ma ibü óe nülinünüma anónóm. I gaodómako ene [kolaean darmrem] azebóm!”

⁷ Akó ka bóktan bómgól arrkrrurrü ene [altadógabi] bóktande wagó,

“Ó, ene amkoman, Lod, Wirrian Arüng God,
marü zaz bain amkoman akó dümdümako.”

⁸ Tokom ngim anerrua tóba kübül ekanórr abüsdü, da abüs ok yónürr pamkolpam badüngüm tóba uri. ⁹ Da abusan urura ibü badüngürr, da i Godón ngi wirribóka amórr kwarilürr, arüng noane ini wirri gum müp balngomólóm. A i bangónóp kolae tonarrdógab byalüngüm Godka akó oya ngi wirri kwitüm amngyelóm.

10 Akó 5 ngim anerrua tóba kübül ekanórr ene ngaen-gógópan narr laran mórran klamdó, da oya kingzan balngomól bwób tümüna ngalaorr. Pamkolpama tibiób ulit baritnóp ene wirri azid aengdógbab, **11** da kwitüm Godón amórr kwarilürr ibü wirri azid aeng akó gülüngabme, a i tibiób kolae tórrmen tómbapóndógbab koke tübyalüngnóp.

12 Akó 6 ngim anerrua tóba kübül ekanórr wirri Yúprreitis tobarrdó, da ene tobarra ukyónürr kingabkü kwat alótóm olgabi tótókóm, abüsa nólgbabi banikda. **13** Olgabi ka aüd kolae samu nósenarre, wamaka palógako. Darrü ene kolae samua ene wirri attrórrzan klaman taedógbab tubrranórr, darrüpa ene narr laran taedógbab tubrranórr, akó darrüpa ma obae prropetan taedógbab. **14** I kolae samuab prranzako, [wirri tulmil] nidi tómbapóndako, da i tótókdako kingdü ini dudu tüpdü ibü kwób asum gazirrüm Wirrian Arüng Godón wirri Ngürrdü.

15 “Tübarrkru! Ka sab góml pamzan tamo. Bagürwóm watóke, nótó azilda akó tóba mórrkenyórr baterrón nótóke.* Ini kwata, wa sab kakapur akó büód koke yarile pamkolpamab obzek kwata.”†

16 Olgabi ene aüd kolae samua king kwób isurr darrü bwóbdü, ngi Arrmagedon Ibrru bóktane.

16:10 Okaka Amzazirrún Kla 13:1-8; Bazeb Tonarr 10:21

16:12 Aesaya 11:15 * **16:15** nótó azilda akó tóba mórrkenyórr baterrón nótóke, we pamkolpambóka apónda, amkoman karrukusi nidi bangundako. † **16:15** Yesu ini pokobóktanórr. **16:15** Metyu 24:43-44; Luk 12:39-40 **16:16** Wórr Peba 2:2

¹⁷ Dómdóm 7 ngim anerrua tóba kübül ekanórr tüp a pülpül aodó, da wirri bóktan bómgóla sidórükürr Godón Gyabi Müótüdügab, kingan mórran klamdógab, igó bóktankü wagó, “Kuri blakóne!” ¹⁸ Olgabi aon warri aman yarilürr, murruma akó taren-taren madub ongyala sidórüklürr, akó tüpa wirri arüngi mórrbaengórr. Ngaen tüpa inzan koke mórrbaengórr, pamkolpama ini tüpdü ne tonarr tóbabótórr; amkoman aipab yarilürr! ¹⁹ Babilon wirri basirra äud ór bangónórr, akó bwób-bwób wirri basirra tübaingürr. Akó God gyagüpi zumanikürr Babilon wirrian basirr, da oya ene kübül okyanórr waene amrókrrón, Godón wirri ngürsil ne klama okaka amzazilda. ²⁰ Blaman kaoa bamrukóp ama malu, akó blaman podoa ta inzan bamrukóp. ²¹ Da wirri aes pokoa, müp ama ia 30 kókó 50 kilo ngarkwat, ngupzan amil yarilürr pülpüldügab ama pamkolpamidó. I ta akó Godón ini kolae kla tónggapónde amórrnóp ini aes pokoa ngupdügab, zitülkus ene azid aeng kari kolae ta koke yarilürr.

17

Ene Kol Babilon akó Ene Nurr Lar

¹ Olgabi darrü ene 7 anerrua, ene 7 kübül nibiób kwarilürr, kürüka tamórr. Wagó, “Yao, ka kubó marü mómyeno, God sab ene wirri

pam apyón kol* ia zaz wine, abün naedó† nótó mórrando. 2 Ini tüpan bwób-bwób kinga oyaka dabinóp kol gómlón tonarr tómbapónóm.‡ Akó blaman pamkolpama ini tüpdü kol akó pam gómlón tonarr tómbapónónóp, wamaka i gorrgorr bainóp oya waen anóndógabi.”

3 Olgabi ene anerrua kürü ae küdódürr Godón Samuan arüngi ama [nguin-koke bwóbdü]. Ola ka kol oserró óe-óe narr lardó mórrande, blaman büb kolae bóktan ngia gwarrarrón korálorr Godónkwata, akó ene narr laran 7 singül akó 10 gar kwarilürr. 4 Ene kol ilulu óe-óe akó baeb óe-óe mórrkenyórr baterrón warilürr, akó gold, wirri darrem ingulküp, akó pel§ püti bairrún. Wa darrü kübül emoalórr golde tónggapórrón, ngazirr tulmil akó [kolkal]-koke tonarr amrókrrón, oya pam gómlódögabi ne klame. 5 Oya müóngdü ini anikürrün küp ngi wibalómórrón kwarilürr: “Babilon wirrian basirr, pam apyón kolab aip, akó ini tüpan ngazirr tulmil aip.” 6 Ka igó pokó eserró, ene kol gorrgorr warilürr Godón pamkolpamab óe-e akó ngaen büdülpükü nibiób okrralórr ibü óe-e,

* **17:1** pam apyón kol: Babilon pam apyón kolzano, zitulkus wa Godka kolae tonarr tómbapón warilürr akó obae god byamkün warilürr ibü [ótókóm]. Ini inzan yarilürr, wamaka kola kubó tóba müór amgütesa da kubó pam apyón kolóm baine. † **17:1** abün nae wa we klambóka apónda, ini tüpan abün pamkolpam, kanrrri, akó bóktan. (17:15) Ini kolan umulbain kari kokea ibü blamandó. ‡ **17:2** kol gómlón tonarr tómbapónóm: Ma müsirrga ain bóktan 2:22 ngakanke. **17:3** Okaka Amzazirrún Kla 13:1 § **17:4** pel, Mórrke-mórrke módoga: pearl. Oya kak mirria. Ene pela mirrian kak kugupidü dódórr bainda, küp nólama.

zitülkus i Yesunkwata bóktan büdrrat kwarilürr
pamkolpamdó.

Ka oya nóma oserró, ka karibóka-koke
gübarirr aengrró. ⁷ Olgabi ene anerrua
kürübóka wagó, "Ma ini elklaza basende iade
gübarirr aengdóla? Ka kubó ene anikürrün küp
marüka müsirrga ino ene kolankwata, akó oya
ne nurr lara ódódda, 7 singül akó 10 gar noanko.
⁸ Ma ne nurr lar esena, ngaen asi yarilürr, errkyá
babula, ama burruan kari pokoa ene ngaru
bapón-koke kugupidügab.* Nómá tubrrune,
ene kakóm, God sab oya kolae ine. Ini tüpdü
ne pamkolpama ngyabendako, bwób zitüldügab
koke nibiób ngi wibalómórrónko [ngarkwat-
koke arról] pebadó, sab gübarirr aengrre, i sab
ene nurr lar nóma eserre, zitülkus wa ngaen asi
yarilürr, errkyá babula, a sab tame.

⁹ "[Wirri gyagüpítótóke] akó susumüri-i
ipüdörre: Ene 7 singüla 7 podom[†] bórrangdako,
ene kola ne mórrando. ¹⁰ I ta dakla 7 kingüm
bórrangdako. 5a kuri tübaingürr tibiób
balngomól bwóbdügab, akó darrpan errkyá
asine, akó darrü ene kinga tótók küsila. Da
wa sab nóma tame, wa sab ae wata tugupurr
tonarróm yarile. ¹¹ Ene nurr lar, ngaen asi
nótó yarilürr, akó errkyá babul nótóka, sab 8
ngim king yarile. Wa ene 7 kingpüküma, da sab
ngyabele kókó God sab oya kolae sine.

¹² "Ma ne 10 gar nósenónóma, 10 kingüm

* **17:8** ngaru bapón-koke kugupi: Ma müsirrga ain bóktan 9:1
ngakanke. † **17:9** 7 podo ia aprrapórr Rrom wirri basirrbóka
apónda, zitülkus Rrom 7 pododó mórrando.

bórrangdako, kingzan balngomól arüng koke nidi kuri yazebrre, a sab darrpan abüs küp ngarkwat balngomólóm nibiób nókyerre kingzan ene narr larpükü dabyónidi. ¹³ Ene kingab darrpan gyagüpitótóka. I sab tibiób arüng akó balngomól arüng oya ilirre. ¹⁴ I sab wirri gazirr ngangólórre ene [Sip] Kupopükü, a ibü sab ene Sip Kupoá [ut-ut nirre], zitulkus wa wirri Lod módóga blaman lodódágab akó wa wirri King módóga blaman kingdögab, akó wankü asi korale, wa nibiób ngibaunürr akó ilianórr akó oyaka amkoman moboküpi arróbórrón nidipako.”

¹⁵ Olgabi ene anerrua akó kürübóka wagó, “Ma ne nae nosenónoma, ene pam apyón kola ne mórrando, we klamóm zamngólda, ini tüpan abün pamkolpam, bwób-bwób pamkolpam, akó bóktan pamkolpam. ¹⁶ Ma ne 10 gar nosenónoma akó ene narr lar, i sab ene pam apyón kol alzizi amaik kwarile. I sab oya blaman elklaza umtirre akó kakapur wirre, i sab oya büb muru olongórre akó uri tozetórre. ¹⁷ Zitulkus módóga, God ini gyagüpitótók wató ingrinürr ibü susumüridü tóba bökam bagósórrón bóktan tómbapónóm; darrpan pokodó tulmil tómbapónóm akó tibiób kingzan balngomól arüng akyanóm ene narr lar, kókó Godón bóktana sab küppükü baine.

¹⁸ “Ma ne kol osena, we klamóm zamngólodo, ene wirrian basirr, ini tüpan blaman king nótó balngomólodo.”

18

Godón Angrirrün Bóktan Babilonón Aupüm

¹ Ene kakóm, ka darrü anerru eserró kwitümgab abindi. Oya wirri balngomól arüng yarilürr akó oya [wirri kómal zyóna] tüp blaman warri sapónórr. ² Wa wirri gyagüpi taegwarr apónórr wagó,

“Kuri tupe! Ene Babilon wirrian basirra kuri tupe!*

Wa igó bwóbüm kuri baine, kolae samua ne ngyabendako,

akó blaman [kolkal]-koke samuab ban bwób,
akó alóng-koke póyaeb ban bwób,
akó alóng-koke akó ngazírr larab ban bwób.

³ Zitülkus módoga, blaman bwób-bwób pamkol-pama oyaka dabinóp kol akó pam gómol tonarr tómbapónóm,[†]

wamaka i oyanóm waen enónóp.

Ini tüpan kinga oyaka dabinóp kol gómol tonarr tómbapónóm,

akó ini tüpan selbain pama mórelóm bainóp oya wirri darrem elklaza bu-miódügab.”

⁴ Olgabi ka akó kwitümgab darrü bóktan bómgol arrkrrurrü, bóktande wagó,

“Kürü pamkolpam, tübaus ene basirrdügab,

* **18:2** kuri tupe: Ini we pokobóka apónda, ene wirri basirr kulain. Ene narr lar akó ene 10 kinga sab ene basirr kulairre, Godón angrirrún bóktan ngarkwatódó (17:16,17). † **18:3** Ma müsirrga ain bóktan 2:22 ngakanke. **18:3** Aesaya 21:9; 23:17; Zerremaea 51:7-8; Okaka Amzazirrún Kla 14:8

igósüm e sab koke barümórre oya kolae
tonarrdó,
akó e sab oya azid aeng koke ipüdane.

5 Tübaus, zitulkus oya kolae tonarr kwób
basurrúnako pülpül amrran kari pokó,
amkoman atang-koke kolae tonarr,
akó Godón kuri ngambangóle oya dümdüm-
koke tonarrankwata.

6 God, oya darrem okya, wa ngibürrzan darrem
nüliónónóp;
akó darrem tumum emngyel tóba térrmen
ngarkwatódó.
Ene kübül kugupidü, wa ne kla yasarri
apónórr, oyankü akó nis ngim yasarri
apó.‡

7 Wa tóba ngizan wirri kwitüm amngyel war-
ilürr, akó wa abün mórrrel elklaza tu-
mumzan ngabelórr,
oya inzan wirri azid okya akó yón gyauran
ngizuta.

Zitulkus módóga, wa tóba moboküpdu igó pokó
bóktando wagó,
'Ka kwinzan mórrandóla kólba mórran
klamdo.

Ka kóble kokela,§
akó kürü sab yón gyaur babulan yarile.'

18:4 Aesaya 48:20; Zerremaea 50:8; 51:6 **18:5** Zerremaea 51:9

‡ **18:6** Ini we pokobóka apónda, God Babilonón kolae ainüm
dadán kwata, wazan ngibürrdu kolae elklaza tólbael warilürr, a
ama nis ngim müpande. § **18:7** ka kóble kokela: Babilon
igó bóktando wagó, wa tangbamtin-koke kokean ngyabene akó
ngibürrdu kokean ngambangóle kóblezan kwarilürr, Zon ini
peba nóma wialómórr. **18:7** Aesaya 47:7-9

8 We zitülkusdü, oya ini azid aenga sab blamana
darrpan ngürr togobe:
büdül, yón gyaur, akó ku.

Oya sab ura zudunge mengrempükü,
zitülkus Lod God wirri arünga, oya nótó zaz
ainda.

9 “Ene tüpan kinga, ngaen-gógópan oyaka
nidi dabinóp kol gómol tonarr tómbapónóm,
akó ngaen-gógópan wankü abün mórrrel elklaza
tumum nidi ngyabenónóp, ene kolan nokam
nóma eserre baebde, i sab oyabókamóm yón
gyaurdü kwarile. **10** I sab aibwóbdügab ngakan
kwarile, zitülkus i sab gum kwarile oya azid
aengde. I sab bóktórre wagó,

“ ‘Wa! Wa, kari kolae kokea marüka, Babilon,
wirrian basirr,
arüngan basirr!

Darrpan abüs küp kugupidü marü zaz aina kuri
tómbapóne!’

11 “Tüpan selbain pama sab yón kwarile akó
sab wirri gyaur kwarile oyakwata, zitülkus
darrü oloma myamem ibü sel elklaza koke
bumige. **12** We sel elklaza kwarilürr: gold,
[silba], wirri darrem ingülküp akó pel; agurr
akó wirri darrem mórrkenyórr, ilulu óe-óe
mórrkenyórr, silk* mórrkenyórr akó baeb óe-óe
mórrkenyórr; morroal siperrolzan ilang nugup,
lar kyamülab zirrgüpi† tómbapórrón elklaza,

* **18:12** silk wirri darrem, ongang bapónan mórrkenyórra,
darrü su müót sye-i tómbapóndako. † **18:12** lar kyamülab
zirrgüp elefantab simbruatórrón zirrgüpako. Mórrke-mórrke
mórdoga: ivory.

wirri darrem nugupi, brronze, ayane, akó morroal wibagótórrón ingülküpi‡ tómbapórrón elklaza; ¹³ sinamon,§ spaes,* morroal ilang bóngan kla, mirr,† akó prrenkónsens,‡ waen, [olib] oel, kómal plaoa akó [wit]; [kau] akó [sip]; [os] akó [osab] amorrat kla]; pamkolpam, [leba zaget] kolpamómzan nibiób sel ninóp. ¹⁴ Sab inzan bóktarrón yarile wagó, ‘Ene wirri darrem elklaza, ma ne klamóm wirribóka nae amandóla, marü kuri mimgüttrre. Blaman marü ene mórrrel akó arrbirrún elklaza kolae bairrúnako, akó ma sab myamem kokean nosenónómo!’ ¹⁵ Ene selbain pama ne kla sel bain kwarilürr, oyakagab mórrrel nidi bainóp, sab wirri kan bórrangle, zitulkus i sab gum kwarile oya azid aengde. I sab yón kwarile akó sab oyaka wirri gyaur kwarile, ¹⁶ akó sab bóktan kwarile wagó,

“ ‘Wa! Wa, kari kolae kokea marüka, wirrian basirr;
agurr akó wirri darrem mórrkenyórr,

‡ **18:12** morroal wibagótórrón ingülküp, Mórrke-mórrke módóga: marble. (Olmalab barngin mabolbóka koke apónda.)

§ **18:13** sinamon darrü nugup sopaedógabi tómbapondako. Alo misan ngitan klama. Mórrke-mórrke módóga: cinnamon.

* **18:13** spaes morroal ilang klama, darrü India spaes nugupdugab ne kla apadódako. Mórrke-mórrke módóga: spice. Ini klama apprapórr we spaesbóka apónda: cardamom. † **18:13** mirr nugupdugab morroal ilang idia. Mórrke-mórrke módóga: myrrh. Ene tonarr, mirr büb azid alakón kla yarilürr. Oya darrü zaget módóga: pama kubó nóma narrótóke, oya gapókdó angrinüm we idi angangodako, zitulkus oya ilang morroala.

‡ **18:13** prrenkónsens nugupdugab móega. Ene móeg burum amzazildako. Ma kubó nóma seteno, morroal ilang simanike. Mórrke-mórrke módóga: frankincense.

ilulu óe-óe mórrkenyórr, akó baeb óe-
óe mórrkenyórr baterrón,
akó gold, wirri darrem ingülküp, akó pel
püti bairrún!

¹⁷ Darrpan abüs küp kugupidü barngin-koke
mórrela kuri kolae baine!

“Blaman maludü but up amarru pam, buti
agóltágól pamkolpam, akó bütüdü zaget pam,
blaman maludü zaget pam, sab wirri kan
bórrangle. ¹⁸ I sab ene kolan nokam nómá
eserre baebde, i sab taegwarr apórre wagó,
‘Ngaen inzan wirrian basírr babulan yarilürr,
inizane!’ ¹⁹ I sab buru tibiób singüldü zomale,
igó poko okaka amzazilüm wagó, i wata kya
yón gyaurdümako, akó i sab yón-gyaurpükü yón
zwamtonórre wagó,

“Wa! Wa, kari kolae kokea marüka, wirrian
basírr;
butpükü isa mórrrel ne bainóp,
wirri darrem elklaza noaka barrmülürr!
Darrpan abüs küp kugupidü wa kuri kolae
baine!”

²⁰ “E bagür kwarilün, blaman kwitüm nidipakla!
E bagür kwarilün, Godón pamkolpam,
[apostol], akó prropet!

Zitulkus módóga, God oya kuri zaz wine, wa
yabü kle-kle neme nangónóp.”

²¹ Olgabi darrü arüngan anerrua wirri
ingülküp ipadórr, inzan kamad kla, wamaka wit
küp ne klame amkendako, da maludü amaikürr
bóktankü wagó,

“Ene dadan zóngangpükü,

Babilon, ene wirrian basirra sab inzan barn-
gene tüpdü nóma tümanikórre,
akó oya sab myamem kokean oserre.

22 Wirri darrumbirrózan kla, wórr bato is, tatar-
ror, akó mobolwóm
sab myamem koke barrkrrule marü
kugupidü.

Darrü tayu olom, ia zaget tómbapónde,
sab myamem marüka kokean eserre.

Wit küp bamken kwóm
sab myamem koke barrkrrule marü
kugupidü.

23 Zyón klaman zyón
sab myamem babulan yarile marü
kugupidü.

Sab myamem kol amiógüm ne pama kainda ó
müór amiógüm ne kola kaindo,
ibü gyagüp sab kokean barrkrrule marü
kugupidü.

Marü sab igósidi kolae mine, zitülkus marü
selbain akó bumióg pam ini tüpan wirri
ngi pam kwarilürr,
akó marü merram tulmila blaman bwób-
bwób pamkolpam ilklió bülión yarilürr.

24 God oya kugupidü tóba prropetab akó tóba
pamkolpamab óe nósenóp,
akó blamanab óe, nibiób okrralórr ini
tüpdü.”

19

Kwitüm Bagürwóm

¹ Ene elklaza kakóm, ka darrü kla arrkrrurru, wamaka ne abün isa bódeandako kwitüm. Igó taegwarrkü wagó:

“Aleluya!*

Zidbain, [wirri kómal zyón], akó arüng mibü Godónko!

² Zitülkus módoğa, oya zazbain amkomana akó dümdüm.

Wa ene pam apyón wirri góomól kol kuri zaz wine,

ini dudu tüp nótó kolae yónürr tóba kolae tonarrpükü.

Wa darrem kuri yalkomóle oyaka, Babilon, zitülkus wá ibü ekrralórr, Godónkü nidi zaget kwarilürr.”

³ I akó taegwarr apónóp wagó:

“Aleluya!

Nokama oya kolae ain bwóbdügab metat-metat angürda!”

⁴ Ene 24 [balngomól byarrmarr pam] akó ene tokom ngyaben elklaza wakósingül nümgünóp, da Godón [ótóknóp], tóba kingan mórran klamdó nótó mórralórr. Igó bóktankü wagó, “Amen, Aleluya!”

⁵ Olgabi darrü bóktan bómgóla sidörükürr kingan mórran klamdógab. Igó bóktankü wagó:

“Mibü God yagüram,

blaman Godón zaget pam,

oya gum-gum nidi ótókdako,

ia e wirri ngi ó ta ia kari ngi amorrandakla.”

* **19:1** Aleluya, ini Ibrru bóktan oporan küp módoğa: Yawe yagüram. Yawe Godón darrü ngia (Bazeb Tonarr 3:14).

[Sip] Kupoan Alongalo Kol Amióg Tóredó

⁶ Olgabi ka igó arrkrrurrü, wamaka pamkol-pamab ngoroa bódeanda, wamaka wirri naea ukwómpükü bökanda akó wamaka taren-taren maduba bóktanda. Igó bóktankü wagó:

“Aleluya!

Zitülkus módóga, mibü Lod, Wirrian Arüng God, balngomólda.

⁷ Mi bagürwóm akó barnginwóm kwarilo, akó mi oya ngi wirri kwitüm emngyelnórre!

Zitülkus módóga, ene tonarr kuri semrróne ene Sip Kupoan kol amióg tórem, akó oya arrearón kola tóba kuri tómbapóne.

⁸ Oya agurr akó wirri darrem mórrkenyórr okyenóp batenóm, zyónbarran akó [tóman-koke].”

(Ene agurr akó wirri darrem mórrkenyórr ene klamóm zamngólda, Godón pamkolpama ne dümdüm térrmen tómbapondako.)

⁹ Olgabi ene anerrua kürü kyalórr wagó, “Ini pokó wialóm: ‘Bagürwóm idipako, God nibiób ngibaunürr ene Sip Kupoan alongalo kol amióg téredó.’” Wa akó bóktanórr wagó, “Ini ne bóktan oporko, Godón amkoman bóktan oporako.”

¹⁰ Olgabi ka wakósingül nulkamürrü oya wapórdó, oya ótökóm. A wa ma kürü kyalórr wagó, “Ene pokó tónggapón-gu! Ka Godónkü zagetdóla, wata mazan akó ngibürr amkoman bangun zonaretalzan, Yesun amkoman bóktan nidi amoandako, Yesu ne pokó

pupo tinóp.[†] E wata Godón ótók kwarilün! Zitülkus módóga, Yesu ne amkoman bóktan pupo tinóp, wa pamkolpam gaodó bainda [prropetzan bóktanóm]."

Nótó Mórran Yarilürr Gabülpli [Os] Kwitudü

¹¹ Olgabi ka kwitüm bwób eserró tapabakurrún, da módóga, gabülpli os asi yarilürr kürü obzek kwata. Oya kwitudü nótó mórran yarilürr, oya ngi igó yarilürr wagó, Amkoman Moboküp akó Amkoman. Wa dümdüm kwata zaz bainda akó gazirrda. ¹² Oya ilküp nis ur ulitzan namülnürrí, akó oya singüldü wa abün kingab müóngdur bamelórrón yarilürr. Darrü ngi wialómórrón yarilürr oyaka, darrü olom umul-kók yarilürr, wata wa tüób umulürrún ne klambóka yarilürr. ¹³ Wa óedó anggóbórrón tumum mórrkenyórr baterrón yarilürr, da oya ngi módóga: Godón Bóktan. ¹⁴ Kwitüm gazirr pama oya mamoañ kwarilürr, gabülpli os kwitüm mórrande, akó agurr akó wirri darrem mórrkenyórr bamelórrón, gabülpli akó tóman-koke. ¹⁵ Oya taedógab zirran gazirr turrika tubrranórr, da ini klame wa sab blaman bwób-bwób pamkolpam kolae nirre. Wa sab ibü wirri arüngi balngomól yarile ayan tupuru-i, gyaur-koke. Wa sab ene [grreip] wapóre nilórre, ene grreip mor amóng bwóbdü‡, Wirrian Arüng God tóba ngürsil

† **19:10** Yesun ne amkoman bóktan pupo tinóp, Mórrke-mórrke módóga: testimony of Jesus. Darrü küp módóga: pamkolpama ne bóktan büdrratódako Yesunkwata. ‡ **19:15** grreip mor amóng bwób: Ma müsirrga ain bóktan 14:19 ngakanke.

ne amtyanda. ¹⁶ Oya mórrkenyórrdü akó oya waurdü ini ngi wialómórrón namülnürri: "Wirri King blaman kingdügab, akó wirri Lod blaman lodódögab."

¹⁷ Olgabi ka darrü anerru eserró, abüsdü zamngólde, wirri gyagüpi nótó taegwarr apónórr blaman póyaedó nidi arrmul kwarilürr pülpüldü wagó, "Togob a kwób tóbazen Godón wirri garrisrwómankü, ¹⁸ ibü muru alóngóm, king akó gazírr pamab singüldü pam, akó arüng gazírr pamab muru, os muru akó nidi mórrandako ibü kwitüdü, akó blaman pamkolpamab muru, leba zaget kolpam akó leba zaget kolpam-koke nidipko, wirri ngi akó kari ngi is."

¹⁹ Olgabi ka ene narr lar akó ini tüpan king nosenarre akó ibü gazírr pam, blaman nidi kwób babelórr darrpan pokodó, inkü wirri gazírr ngangólóm, ene gabüpli os kwitüdü nótó mórran yarilürr akó oya gazírr pam. ²⁰ A ene narr lar akó wankü ene obae prropet darrpan tonarr numigóp, kle-kle [wirri tulmil] ne prropeta okaka azazin yarilürr narr laran wapi. Ene kle-kle wirri tulmili wa ibü ilklió bülión yarilürr, ene narr laran timam nidi yazebóp akó oya ingülküp dandang nidi ótök kwarilürr. Ene nis arról kla nümanikóp urpükü maludü, kolae ilangan ingülküppükü[§] ne klama baeb yarilürr. ²¹ Ene barre pam ene gazírr turriki ekrrónóp, oya taedögab ne turrika tubrranórr, ene gabüpli os kwitüdü nótó mórran yarilürr. Da blaman

§ **19:20** kolae ilangan ingülküp: Ma müsirrga ain bóktan 14:10 ngakanke.

póyaea ene büb muru olonglórr kókó bikóma byamrókóp.

20

Yesu Sab 1,000 Pailüm Balngomól Yarile

¹ Olgabi ka darrü anerru eserró kwitümgab abindi müpan sein sye amoarrón, gaodó nótó yarilürr ene ngaru bapón-koke kugupi* murrausüm. ² Wa ene wirri attrórrzan kla amiógürr, ene wa, ene ngaerrón gwara, ene [deból] akó satani nótóke, da amrókórr 1,000 pailüm. ³ Olgabi wa oya ene ngaru bapón-koke kugupidü amanikürr, mamtae murrausürr, akó timam atenórr ene mamtae tapakugum, ene igósüm, satani oya myamem kan akyan-gum bwób-bwób pamkolpam ilklió bülión-gum, kókó ene 1,000 paila ki blakórre. Ene 1,000 pail kakóm, God sab ene anerru ok ine oya agom tugupurr tonarróm.

⁴ Olgabi ka kingab mórran kla nósenarre akó nidi bobrralórr ene klamdó, da God ibü balngomól arüng nókyenóp zaz bainüm. Ka akó ene pamkolpamab samu nósenarre nibiób okrralórr singül singgalgórrón amkoman bóktananme, Yesu ne pokó pupo ninóp, akó Godón bóktananme. I ene narr lar ó oya ingülküp dandang koke [ótók] kwarilürr akó oya timam koke yazebóp tibiób müóngdü ó tibiób tangdó. God akó ibü arról sakonórr, da i Yesu Kerrisokü balngomól kwarilürr 1,000 pailüm. ⁵ (God barre büdül kolpam arróldó koke

* **20:1** ngaru bapón-koke kugupi: Ma müsirrga ain bóktan 9:1 ngakanke. **20:2** Bwób Zitüł 3:1; Okaka Amzazirrún Kla 12:9

sakonórr, kókó ene 1,000 paila nóma blakónóp.) Ini ngaen-gógópan barsin tonarr yarilürr, God abün büdül pamkolpam akó arróldó arsinüm.
6 Bagürwóm akó tibi-tibi amarrón Godónkü we isako, ngaen-gógópan barsindü nidipako. Nis ngim büdülan arüng babula inzan pamkolpam azebóm. A i ma sab God akó Yesu Kerrison prrist kwarile. I sab wankü balngomól kwarile 1,000 pailüm.

Satanian Dómdóm Zóngang akó Oya [Ut-ut Ain]

7 Ene 1,000 paila sab nóma blakórre, satani sab ugón irrune tóba tümün müótüdügabi,
8 da sab wame ini dudu tüpdü bwób-bwób pamkolpam ilklió büliónüm akó amarrum dar-pan pokodó gazirrum. Ene blaman bwób igó ngibliandako Gog akó Magog. Ibü pam ngarkwat inzana, wamaka ne malu kabedó nöresako, ena bürrkós. **9** I bagólólórr dudu tüpdü, da Godón pamkolpamab marrgu kal-kal yangónóp, Godón moboküpüdü wirri basirr. Da ura tübinürr kwitümgab, da ene pamkolpam we badüngürr. **10** Akó deból, ibü nótó ilklió bülión yarilürr, urpükü maludü amaikóp, kolae ilangan ingülküppükü[†] ne klama baeb yarilürr, ngaensingülan ene narr lar akó ene obae prropet nis ne nümanikóp. I sab irrüb ngürr wirri azid zwangle metat-metat.

Godón Büdül Zaz Bain

20:8 Izikiel 38:2, 9, 15 [†] **20:10** kolae ilangan ingülküp: Ma müsirrga ain bóktan 9:17 ngakanke.

11 Olgabi ka wirri gabüpli kingan mórran kla eserró akó mórrarrón nótó yarilürr ene mórran klamdó. Tüp akó pülpüla oya obzekdógabi ugón busorri, akó ibü myamem darrü bwób babul yarilürr burrmatóm. **12** Da ka blaman büdül pamkolpam nósenarre, wirri ngi akó kari ngi is, ene kingan mórran kla obzek kwata bórrangde. Darrüpa peba tapanukuóp. Da akó darrü peba tapakurr, [ngarkwat-koke arról] peba ne kla yarilürr. Olgabi God ibü zaz ninóp tibiób térrmen ngarkwatódó, ne kla wibalómórrón kwarilürr ene nis pebadó. **13** Malua tóba büdül okaka sizazinürr, büdül akó büdülab bwóba ta tibiób büdül okaka sizazirri. God ibü darrpan-darrpan igó zaz bain yarilürr, tibiób térrmen ngarkwatódó. **14** Olgabi büdül akó büdülab bwób, urpükü maludü númaikóp. Ene urpükü malu módóga, nis ngim büdül. **15** Darrü oloman ngi ne wialómórrón babul nóma yarilürr ene ngarkwat-koke arról pebadó, da wa wata ene urpükü maludü amanik olom yarilürr.

21

Küsíl Pülpül akó Küsil Tüp

1 Olgabi ka küsil pülpül akó küsil tüp nóserró, zitülkus ene ngaen-gógópan pülpül akó tüp myamem babul namülnürri. Akó myamem malu ta babul yarilürr. **2** Ka Gyabi Wirri Basirr eserró, ene küsil Zerrusalem, kwitümgabi abindi Godkagab. Ene wirri basirr arrearrón kolzan püti airrún warilürr müórankü, wa

ne pam amiógüm kaindo. ³ Olgabi ka wirri bóktan bómgól arrkrrurrü ene kingan mórran klamdó gab, bóktande wagó, "Sazil, Godón nyaben marrgu errkyá pamkolpampüküma, da wa sab inkü nyaben yarile. I sab oya pamkolpam kwarile, akó wa sab tüób ola yarile inkü, akó wa sab ibü God yarile. ⁴ Wa sab blaman yarrmurr norrgorre ibü ilküpdügab. Pamkolpama sab myamem koke nurrbarin kwarile. I sab myamem yón gyaurdü koke kwarile ó yóndü ó azidüdü, zitulkus ene ngaep elklaza tibiób tulmilpükü myamem sab babulan kwarile."

⁵ Nótó mórran yarilürr ene kingan mórran klamdó, igó bóktanórr wagó, "Sazil, ka blaman elklaza küsil byóndóla!" Olgabi wa bóktanórr wagó, "Ini poko wibalóm, zitulkus ini ngambangól akó amkoman bóktan oporako." ⁶ Olgabi wa kürüka bóktanórr wagó, "Blaman ene elklaza errkyá kuri tómbapórre. Ka Alpa akó Omegala,* Zitulkus akó Solo. Yabü blaman, naem nidipako, ka sab yabü ok ninünümo nae anónóm ene arról-gail nae aróbdó gab darrem klam-koke. ⁷ Kolae nótó [ut-ut aindá], ini elklaza sab oya kwarile, akó ka sab oya God namulo, ó wa sab kürü olom yarile. ⁸ A gum nidipako Yesun mamoanóm, kürü amkoman koke nidi angundako, aroam elklaza nidi tómbapondako, kolpam büdülümpükü nidi akrrandako, kolpampükü nidi utódako ibü kol ó morwal koke nidipko, merram-merram akó wapi-wapi nidi kaindako, obae god nidi [ótókdako], akó bla-

* 21:2 Aesaya 61:10 * 21:6 Alpa akó Omega: Ma müsirrga ain bóktan 1:8 ngakanke.

mana nidi obae tizdako, sab ene urpükü maludü ogobe, kolae ilangan ingülküppükü[†] ne klama baebda. Ene wa nis ngim büdüla.”

Küsil Zerrusalem

⁹ Darrü ene 7 anerru, ene 7 kübül nibiób kwarilürr 7 dómdóm wirri gum müppükü, kürüka tamórr akó bóktanórr wagó, “Yao, ka kubó marü mómyeno ene arrearrón kol, ene [Sip] Kupoan kol.” ¹⁰ Olgabi ene anerrua kürü küdódürr Godón Samuan arüngi darrü wirri kwitüm pododó. Wa kürü ene Gyabi Wirri Basirr Zerrusalem kómtyanórr, kwitümgabi abindi Godkagab. ¹¹ Godón [wirri kómal zyóna] ene wirri basirr zyónan ngitan yarilürr, akó oya zyóna krristalzan‡ [kolkal] warri bapón yarilürr, wamaka ne darrü wirri darrem ingülküpa, ngi zaspa.§ ¹² Ene wirri basirr amarüksimarük angórrón, darrü wirri akó kokrrapan gri yarilürr 12 barrbüñ mama taepükü. Da darrpan-darrpan anerrua bórrang kwarilürr ene 12 barrbüñ mamtaedó. Ola Israelón 12 zitülab ngi wibalómorrón asi koralórr ene 12 barrbüñ mamtaedó. ¹³ Aüd barrbüñ mamtae abüsa banik bwóbdübóna kwarilürr, aüd barrbüñ mamtae bolmüötüdübóna, aüd barrbüñ mamtae malubarrdóbóna, akó aüd barrbüñ mamtae abüsa bótao bwóbdübóna kwarilürr. ¹⁴ Ene wirri basirran gria 12 zitül ingülküpdü zamngórrón yarilürr. Ene ingülküp

† 21:8 kolae ilangan ingülküp: Ma müsirrga ain bóktan 9:17 ngakanke. ‡ 21:11 krristal: Ma müsirrga ain bóktan 4:6 ngakanke. § 21:11 zaspa: Ma müsirrga ain bóktan 4:3 ngakanke.

zitülkusdü Sip Kupoan 12 [apostolab] darrpan-darrpan ngi wibalómórrón kwarilürr.

15 Ene kankü ne anerrua bóktan yarilürr, oya darrü ngarkwat bütanin tupuru yarilürr, golde tónggapórrón, ene wirri basirran ngarkwat, oya barrbüñ mamtae akó oya gri ataninüm. **16** Ene wirri basirr dudu momu yarilürr gurkak bapórrón, akó oya taptap akó oya kokrrap wata darrpan ngarkwat namülnürri. Wa ene wirri basirr ataninürr ene tupuru-i. Oya kokrrap, taptap akó kwit we ngarkwat kwarilürr, 2,400 kilomita.* **17** Wa ene wirri basirran gri ataninürr, da 65 mita† kwit yarilürr. Ene anerrua we ngarkwate ataninürr pamkolpama ne ngarkwate bütanindako. **18** Ene gri zaspae tónggapórrón yarilürr, akó ene wirri basirr kolkalan golde tónggapórrón yarilürr, tóman-koke ne kla yarilürr, glaszan. **19** Ene zitül ingülküp ene wirri basirran gri lorodó, kari mørroal agurr ingülküpi püti airrún koke kwarilürr. Ngaen-gógópan zitül ingülküp zaspa yarilürr, nis ngim zitül ingülküp ama sapaea‡ yarilürr. Äud ngim ne zitül ingülküp ama kalsedoni§ yarilürr. Tokom ngim zitül ingülküp ama emer-

* **21:16** 2,400 kilomita, Grrik bóktane ma inzan angrirrüna: 12,000 stadia. † **21:17** 65 mita, Grrik bóktane ma inzan angrirrüna: 144 kyubit. ‡ **21:19** sapaea ongang bapón glaszan blu ingülküpa. Mórrke-mórrke módóga: sapphire. § **21:19** kalsedoni ongang bapón karibóka baeb blu ingülküpa. Ngibürr Godón Buka ma agat ngiliandako. Agat arirküpi ingülküpa. Mórrke-mórrke módogamli: chalcedony akó agate.

ral* yarilürr. 20 5 Ngim zitül ingülküp ama sarrdoniks† yarilürr. 6 Ngim zitül ingülküp ama karrnilión‡ yarilürr. 7 Ngim zitül ingülküp ama krrisolaet§ yarilürr. 8 Ngim zitül ingülküp ama berril* yarilürr. 9 Ngim zitül ingülküp ama topaz† yarilürr. 10 Ngim zitül ingülküp ama krisopreis‡ yarilürr. 11 Ngim zitül ingülküp ama zasint§ yarilürr. Akó 12 ngim zitül ingülküp ama ametist* yarilürr. 21 Ene 12 darrpan-darrpan barrbüñ mamtae pelt† kwarilürr. Ene wirri basirran wirri kwat kolkal golde tónggapórrón yarilürr, tóman-koke glaszan.

22 Ka [Godón Gyabi Müót] koke eserró

* 21:19 emerral: Ma müsirrga ain bóktan 4:3 ngakanke.

† 21:20 sarrdoniks ongang bapón óe-óe akó baeb wi-wi ingülküpa. Ngibürr Godón Buka ma oniks ngiliandako. Mórrke-mórrke módogamli: sardonyx akó onyx. ‡ 21:20

karrnilión ongang bapón óezan óe-óe ingülküpa. Ngibürr Godón Buka ma sarrdius ngiliandako. Sarrdius ur berrezan óe-óe ingülküpa. Mórrke-mórrke módogamli: carnelian akó sardius. § 21:20 krrisolaet ongang bapón aruri akó arirrküpi ingülküpa. Mórrke-mórrke módoga: chrysolite. Good News Bible ma yellow quartz ngilianda.

* 21:20 berril ongang bapón glaszan bluan arirrküpi ingülküpa. Mórrke-mórrke módoga: beryl. † 21:20 topaz ongang bapón glaszan blu o aruri a arirrküpi ingülküpa.

‡ 21:20 krrisopreis arirrküpi ingülküpa. Mórrke-mórrke módoga: chrysoprase. Good News Bible ma kalsedoni ngilianda, Mórrke-mórrke módoga: chalcedony.

§ 21:20 zasint ongang bapón óe-óe a pugan blu ingülküpa. Good News Bible ma turrkóiz ngilianda. Ene pülpül wi arirrküpi ingülküpa. Mórrke-mórrke módogamli: jacinth akó turquoise.

* 21:20 ametist ongang bapón glaszan ilulu óe-óe ingülküpa. Mórrke-mórrke módoga: amethyst. † 21:21 pel: Ma müsirrga ain bóktan 17:4 ngakanke.

ene wirri basirrdü, zitülkus oya Gyabi Müót módóga, Wirrian Arüng Lod God akó ene Sip Kupo. ²³ Ene wirri basirran myamem abüs ó melpal zyón amkün babula, zitülkus Godón wirri zyóna oya zyón apónda, akó ene ne Sip Kupo-e oya zyón klamzana. ²⁴ Bwób-bwób pamkolpama sab oya zyóndü bagólóle, akó ini tüpan kinga sab ibü mórrrel ene wirri basirrdü tübarrmüle. ²⁵ Oya barrbün mamtae sab darrü simam myamem koke murrnausnórre, zitülkus irrüb ola babula. ²⁶ Sab bwób-bwób pamkolpama togobe ene wirri basirrdü oya ngi wirri kwitüm amngyelóm akó oya wirri ngi atenóm. ²⁷ Darrü tómanpükü klama sab kokean bangrine, akó darrü büódan tulmil tómbapón olom ó obae tiz olom, sab kokean bangrine. Ene wata sab we pamkolpama barrbüne, ene nibiób ngi wibalómórrónako ene Sip Kupoan [ngarkwat-koke arról] pebadó.

22

¹ Olgabi ene anerrua kürü arról-gail naepükü tobarr kómtyanórr olmeande God akó Sip Kupo ibü kingan mórran klamdógab, [kolkal] ne kla yarilürr krristalzan.* ² Ene tobarra olmean yarilürr ene wirri basirran wirri kwat aoanana. Ene tobarran nizan dorrodó, ene arról-gail nugupa zamngól warilürr. Ene nugupa 12 melpal kugupidü waon warilürr, darrü melpal go darrü obzek küp. Blaman bwób-bwób pamkolpama ene nugup pórngae alküldako tibiób

* **22:1** krristal: Ma müsirrga ain bóktan 4:6 ngakanke. **22:1**
Zekarraea 14:8

dólóng bainüm. ³ Sab myamem amórr bóktan babul yarile. Ene ne kingan mórran klame, Godón akó ene Sip Kupoan, sab wata ene wirri basirrdü yarile, akó oyankü nidi zagetódako, sab oya [ótók] kwarile. ⁴ I sab Godón obzek esenórre akó oya ngi sab ibü müóngdü kwarile. ⁵ Sab myamem irrüb babul yarile, akó sab pamkolpamab zyón amkün babul yarile, zyón klamdögab ó abüsdügab, zitulkus Lod God sab ibü zyón yarile, akó i sab kingzan balngomól kwarile metat-metat.

Dómdóm Alakón Bóktan

⁶ Olgabi ene anerrua kürüká bóktanórr wagó, "Blaman ini ne bóktanko, ngambangól akó amkomanako. Mibü Lod God, tóba Samu nótó gailda tóba prropet, tóba anerru zirrsapónórr tóba zaget pamdó okaka azazinüm, sab kari pokó ne elklaza tómbapónóm kaindako." ⁷ Yesu igó bóktanórr wagó, "Turrkrru, ka abzil kari pokola! Bagürwóm idipako, ini prropetan bóktan nidi amorrandako ini pebadó."

⁸ Ka, Zon, arrkrrurru akó nósenarre blaman ini elklaza. Ene elklaza arrkrru akó basen kakóm, ene anerruan obzek kwata ka wakosingül nülkamürrü oya ótokóm, kürüká ini elklaza nótó okaka tinóp. ⁹ A wa ma kürübóka wagó, "Ini pokó tónggapón-gu! Ka Godón zaget olomla, mazan akó marü kamdal prropetzan, akó blamanzan, ini peban bóktan nidi mamoandako. Wata Godón ótök namülün!"

22:2 Bwób Zitül 2:9; Izikel 47:12; Okaka Amzazirrún Kla 2:7; 22:14

¹⁰ Olgabi wa kürü kyalórr wagó, “Ini pebadó prropetan bóktan murrausgu, igósüm pamkolpam gaodómako atangóm, zitülkus tonarra tugupurr kuri tübine. ¹¹ Dümdüm ngyaben-koke pamkolpam wata dümdüm-koke tonarr ki olngolón. Tómanpükü tulmil nidi alngóndako, wata tómanpükü tulmil ki olngolón. Dümdüm ngyaben pamkolpam, i wata dümdüm tonarr ki olngolón. Kolkal akó tibi-tibi amarrón nidipko Godónkü, i wata kolkal akó tibi-tibi amarrón ki kwarilün.”

¹² Yesu igó bóktanórr wagó, “Turrkrru, ka abzil kari pokola! Ka sab kankü simarruo ibü darrpan-darrpan darrem kla ibü aliónüm, tibiób térrmen ngarkwatódó. ¹³ Ka Alpa akó Omegala, Ngaen-gógópan akó Dómdóm, Zitülkus akó Solo.”

¹⁴ Bagürwóm idipako, tibiób mórrkenyórr nidi aguldako. Ene igósüm, ibü sab dümdüm asi yarile ene arról-gail nugupdüğab alom akó ene wirri basirrdü barrbüñüm, barrbüñ mam-taeana. ¹⁵ Kalkuma umeako - ene we isako, merram-merram akó wapi-wapi nidi kaindako, kolpam büdülämpükü nidi akrrandako, kol-pampükü nidi utódako ibü kol ó morwal koke nidipko, obae god nidi ótókdako, akó blaman nidi ubi baindako obae tizüm akó metat nidi tiz agósdako.

¹⁶ “Ka, Yesu, kólba anerru kuri zirrapóna ini elklaza pupo bainüm marüka akó ma ini pu-pairrún bóktan sos pamkolpamdó zirrapónke.

Ka [Deibidün] urrpüós akó Deibidün bobat akó ene babzelan Sis Wimurr.”

¹⁷ Godón Samu akó ene arrearrón kol bóktandamlí wagó, “Yao!” Nótó arrkrruda, wa ta ki bókta wagó, “Yao!” Naem nótóka, wa ki tam; ubi nótóka, wa ene arról-gail nae popa ki enó, darrem-koke.

¹⁸ Ka, Zon, blaman is arüngi ikik bókrrandóla ini prropetan bóktan nidi arrkrrudako ini pebadó: darrü oloma ne tumum nóma emngyele ini bóktandó, God sab oya ene wirri gum müp iline, wa ne kla pupo ninóp ini pebadó. ¹⁹ Akó darrü oloma ne darrü kla nóma irrune ini prropetan bóktandógab ini pebadó, God sab oyakagab ene dümdüm imtine ene arról-gail nugupdüğab alom, akó sab ene dümdüm imtine oyakagab ene gyabi wirri basirrdü bangrinüm, ini pebadó ne kla pupo bairrünamli.

²⁰ Blaman ini elklaza nótó pupo bainda, igó bóktanda wagó, “Ó, ka abzil kari pokola!”

Amen. Lod Yesu, yao!

²¹ Ka tóredóla, Lod Yesun [gail tonarr] blamandó[†] asi ki yarilün.[‡]

[†] **22:21** blamandó: Ngibürr Grrik bóktane tange wibalómórrón pebadó inzan angrirrüna: blaman Godón pamkolpamdó.

[‡] **22:21** Ngibürr Grrik bóktane tange wibalómórrón pebadó igó bóktan opor angrirrüna: amen.

Godón Buk
Portions of the Holy Bible in the Gizrra language of
Western Province, Papua New Guinea
Buk Baibel long tokples Gizrra long Niugini

copyright © 2019 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Gizrra

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2023-02-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files dated 13 Dec 2023

d83b2e14-c797-5499-b582-de63912ac614